

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 8 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
újságírók palotájában.
TELEFON-SZÁM 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
József téri József-ut 22 sz.
TELEFON-SZÁM 368.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, június 23.

Apponyi Albert
rossz memorája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A képviselőház tegnap esti ülésének szenné-
ciója az volt, hogy Apponyi Albert gróf
kultuszminiszter kijelentette, hogy az Ausztriá-
val kötendő gazdasági kiegyezés kérdésében
elhangzott miniszterelnöki enunciacióval nem
vállal szolidaritást, hanem fentartja cselekvési
szabadságát. Apponyinak ez a kijelentése nem-
csak azért fontos, mert mint Tisza István gróf
a munkapárt vezére rámutatott, veszedelmes
helyzetet teremt a gazdasági téren, hanem fon-
tos azért is, mert ebből megállapítható, hogy
Apponyi szolidáris Esterházy Mór miniszter-
elnök beszédének azzal a részével, amely há-
borús választással fenyegette meg az ország-
gyűlést, az esetre, ha az ellenzék ellenszegülne
a kormány választójogi törvényjavaslata letár-
gyalásának.

Ez a mostani képviselőház az 1915. évi
4. törvényeik alapján van még mindig együtt,
amely törvény a mandátumokat a békekötést
követő 6 hónapig meghosszabbította. A négy
szakaszos törvény első paragrafusa kimondja,
hogy a háború, melyet a magyar nemzet vív
és amely miatt majdnem az összes férfiakos-
ság 18 és 50 év között, sőt az idősebb mun-
kabírók is haditeljesítmény címen rendkívüli
hatalom alá vannak helyezve, olyan kivételes
intézkedéseket tett szükségessé, melyek érin-
tik a személyes és politikai szabadságot. Amíg
ez tart, választani csak a szabadságok biztosíté-
ka nélkül lehetne, amíg ezért új választások
elrendelése erkölcsi lehetetlenség. Nyilvánvaló,
hogy eme országgyűlés tartama alatt annak
lejártáig bekövetkezik egy oly időszak, amikor
új országgyűlés összehívása tehát szintén er-
kölcsi lehetetlenség.

Az Országos Törvénytárban megjelent tör-
vényszöveg alá egy jegyzet van odaillesztve,
mely azt mondja, hogy a törvény eredetileg
három szakaszból állott és az első szakasz
Apponyi Albert gróf javaslatára vették fel
abba. A törvény indokolásában kimondta az
országgyűlés, hogy a választásokat azért nem
lehet megtartani a háború alatt, mert a vá-
lasztók itthon lévő része olyan viszonyba ke-
rülhet a hatóságokkal, hogy azok hivatali te-
kintélyüket érintő visszaélések elkövetése által
gyengítenék pozíciójukat. Ez erkölcsileg meg-
rendítőn a közbizalmat és ennek elkerülése
céljából az országot nem lehet kitenni a vá-
lasztás izgalmainak.

Ugy látszik, hogy Apponyi Albert gróf a
kormány alakítás nagy izgalmai között meg-
feledezett két év előtt ebben a kérdésben el-
fogott álláspontjától.

Vázsonyi Vilmos igazságügyminiszterhez.

(Nyiltt levél a bírák sérelméről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Bár az igazságügyminiszteri tárcá csak
ideiglenesen jutott Vázsonyi Vilmosnak,
mégis már az első pillanatban, hivatalba lé-
pése első órájában tudomásul kell vennie azo-
kat az óhajításokat, amelyeket a magyar bírói
szervezet kötelességében álló és évtizedek óta a
felügyeleti szellem mohó konzervativizmusától
haldgatásra kényszerített progresszív bírómbe-
rek tőle várnak. Vázsonyi Vilmos, akinek
egész pályája a szociológia dogmáitól átjárt,
szabad és modern gondolkodás ragyogó érvé-
nyesülésében produkálta a legfényesebb ered-
ményeket, lesz hivatva éles szemmel bepilla-
ntani a bírói szervezet és a hivatalszobák dohos
világába és megvalósítani a bírák azt a régi
vágyát, hogy közjogilag biztosított független-
ségük ne csak az 1869. IV. törvényeikkben,
hanem az életben, a gyakorlatban is respek-
táltassék.

Nemcsak a külön status, a fizetés-
rendezés az,

amely ezt a függetlenséget biztosítja, bár ezek
a legraktikusabb reformok, amelyek ezt a
helyzetet elősegítik, hanem a bírák társadalmi
és lelki szabadságának a rideg, elfogult, a va-
lóságos élettől elzárt közvetlen főnökök, némely
törvényszéki és táblai elnökök elavult társada-
lom-pedagógiai önkényével szemben megvédel-
mezze.

Tudjuk jól, hogy Vázsonyi Vilmos sze-
mélyi erejét, erkölcsi tekintélyét és gyakorlati
munkájának egész apparátusát az új választó-
jog demokratikus szellemben való megvalósítá-
sába helyezi, de véleményeink szerint a pár
hónapig is, míg az ő minisztériuma szervező-
dik, friss, úde szellemet hozhat az igazságügy-
minisztériumba, amelyet utódja, a bírák és
ügyészek szervezkedésének apostola, Grecsák
Károly, kétségkívül követni folytatni és fej-
lezteni is fog.

A mi sérelmeink természetesen csak egyes
törvénykezési területeken idéznek elő a bírákra
nézve nyomasztó, lealacsonyító és őket az író-
szati proletariátusának állapotába süllyesztő
helyzetet, mert természetesen a fejlődés több
törvényszék élére már olyan elnököket állított,
akik a közvetlen liberálizmusát és a bírói füg-
getlenség minden terepnumon diadalmos érvé-
nyesülését őszintén respektálva, nem élnek
vissza azzal a hatalommal, amelyet
minősítési rendszerünk tökéletlensége
és reakcionáriussága
nekik biztosít.

A bírák minősítése ugyanis félszeg és
őszinteséget nélkülöző, mert a minősítési jegy-
nek a fellel írásban közlését csak abban az
esetben teszi kötelezővé, illetve akkor tartozik
a minősítési hatóság azt írásban közölni a fél-
lel, ha valamely szempontból harmadfokú,
vagyis iskolásgyerekesen kifejezve, 3-as jelt
kiván neki juttatni. Ez a minősítés azonban

csaknem a hivatalvesztéssel egyenrangú, mert
azt csak alapos és súlyos feyelemvetség fenn-
forgása esetén alkalmazták, egyéb esetekben
pedig a fél kérésére kézbesítés és a jegyzet
rovatának ismertetése nélkül felolvashatja a
hivatalfőnök a minősítést. A fél nem olvasott
„jegyzet“ rovat tartalma pedig igen sok na-
gyobb igazságszolgáltatási szervezetenél. titok-
ban fenntartott cabinet noir működésének ered-
ménye.

A jegyzet személyes benyomásoktól leszűrt
rokon- vagy ellenszenv, a minősített társadalmi
vagy politikai meggyőződésének gutgesimnt,
vagyis opportunus és reakciós, vagy megbizha-
talan, tehát ellenzéki, vagy pláne radikális
pártállására vonatkozó glossza, amelyet termé-
szetesen a maga nevére nevezni nem mernek,
hanem valami „Schlagwortot“ illesztenek oda,
amely az előléptetést siettetni vagy akadályozza,
vagy a többi minősítési kérdésekre klasszifi-
kációját befolyásolja. Ezt a minősítést, amelyet
elsőfokon a törvényszéki elnök eszközöl, a
törvényszéki tanácsok, mint adatokat szolgál-
tató tényezők, az ő saját külön vezetett feljegyzé-
seik (fekete könyv) alapján is támogatnak és
hogy ez a tanácsai minősítés, amelyért senki
felelősségre nem vonható, amely ellen a minö-
sített nem védekezhet, minő veszélyeket rejthet
magában, minő következményekkel járhat, azt
csak az mondhatja meg, akinek karrierjébe
ezek az urak már belegázoltak.

Vázsonyi Vilmostól, a szociológus minisz-
tertől, aki a szabad érzéseknek, meggyőződé-
seknek, az élet nagy reformproblemainak és a
radikális dogmáknak bátor és rendíthetetlen ener-
giája harsogásával hozott liberális szellemet a
pesti városházába, ahol azelőtt bus konzervatív
hagyományok és reakciós elfogultságok ia-
koztak,

várva a bírói kar a minősítés ezen
iskolásgyermekes, naiv és korszerűt-
len módjának eltörlését.

Teljesen felesleges a mai minősítő jegyzék.
A bíró, ha a király a felterjesztő hatóságok
kandidációja alapján kinevezésre méltónak ta-
lálja, minősítés nélkül kell a reábizott ügy-
szakban foglalkoztatni, ha ott hibákat követ
el és nem fejt ki elég szorgalmat, a fegyelmi
eljárás egész szigorával kell büntetni; ha mű-
ködése a kar színvonalát süllyesztené le, állása-
tól elmozdítani, fegyelmi eljárás keretében fog-
lalt határozattal az előléptetéstől időlegesen el-
zárni. Nem kívánunk semmi kiméletet és meg-
becsátást annak számára, aki hibázott, de meg-
követeljük a teljes nyilttságot, őszinteséget a
bírák értékelésétől. Megköveteljük, hogy az a
bíró, aki teljesíti hivatását, egész nyugodtan
merészelhessen a szabadkőmives vagy más
lelki radikálizmus dogmáit megvalósító társa-
dalmi szervezetekhez csatlakozni. Nem tűrjük
tovább, hogy az a bíró, akinek lelkét a hiva-

alos munka kérdésein kívül forrongásba hozza a társadalmi és kulturális sok szép problémája és munkája, a tisztelt törvényszéki vagy táblai Elnök úr ak részéről „skribler”-kép lebecsülve az ő kétségtelenül az átlagot meghaladó szellemi magasrendűségéért a lekicsinyelés, sőt, mint a periferiális, konzervatív hagyományokhoz nem simuló, a hivatali mellőzöttség következményeit is tartozzék elviselni.

Ezzel feltartuk a korszerűtlen, bírói önértéket a bírák, a féjadalom, nagy területen divó rendszerek, amelynek megváltoztatásaképp kívánjuk a Minősítő-jegyzék mai formájának megszüntetését; továbbá az intellektuális lelkület sarjadt Vázsonyi Vilmostól és utódja, a bírói presztízst Lator harcától, Grecsák Károlytól, azt is várjuk, hogy a félmult időből való korszerűtlen és visszafelé, a régi jó derekes időkre emlékeztető vezetőket, vagy nagyobb toleranciára és liberálisra kényszerítse, vagy pedig a jól megérdemelt nyugalom lágy ölébe küldje.

Egy aradi bíró.

Fokozott tüztevékenység Galiciában.

Budapest, június 22. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Galiciában fokozottabb tüztevékenység. Egyébként a helyzet mindenütt változatlan. **A vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Friss erővel támadnak a franciák.

Berlin, június 22. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

Yperntől—Armentieresig este és éjjel egyes szakaszokon igen élénk volt a tüztevékenység. Warnetontól északnyugatra és Haublineztől keletre visszavertünk angol előretöréseket. A Labasse-csatorna és a Senece-patak között a tüzelés időnkint élénk volt. Az angoloknak tegnap reggel Lens-től délnyugatra indított támadása tü-zünkben nagy veszteségükkel meg-hiusult.

A nemet trónörökös hadcsoportja:

A franciák rendkívül makacssággal igyekeztek visszahódítani Vauxailonnál elvesztett állásukat. Tegnap délelőtt erős tüzelés után friss erők harcbevételével négyszer támadtak. Vauxailontól északkeletre szivós közelharcban csapatainkat árkaik egy részéből kiszorították, a tovább délre indított támadások eredménytelenek voltak. Az ellenség itt védekezésünk következtében jelentékeny veszteségeket szenvedett. Nyugat Champagneban élénk harci tevékenység uralkodott. A franciák a Cornilleztől keletre fekvő nyergen támadtak és betörték vonalainkba. Ellentámadásunkkal megakadályoztuk őket abban, hogy az elért előnyöket kihasználják. Rohamcsapatunk este Prunaytól északkeletre és Nauraytól délnyugatra betörték a franciák árkaiba és 30 fog-

lyot hoztak magukkal. A Pökl-hegyen Moronvillerstől délkeletre egy gondosan előkészített támadásunk teljes sikerrel járt. Turingiai és altenburgi ezredek részei rövid tüzzel való rajtaütés után az ellenséges állást négyszáz méter szélességben elfoglalták. Több mint 100 foglyot szállítottak be. Az éjszaka folyamán az ellenség hét heves támadást indított, amelyek azonban csak jelentéktelen előnyöket szereztek számára.

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadcsoportja:

Nincs jelentős esemény.

Keleti harctér:

Smorgannál, Lucktól nyugatra, a Zlocow—tarnopoli vasut mentén és a Narajovkánál a harci tevékenység ismét élénk volt.

Macedóniai harctér:

A Struma lapályon őrségek csatározásai. — **Ludendorff**, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Botrány a Hazban

Pop C. István miatt.

— *Saját tudósítónk telefonjelentése.* —

A képviselőház ma délután ülést tartott. A hatalmas hullámok kitobzódása után ma már visszanyert a rendes képét a Ház és simán, mondhatni a szokott keretek között folyt le, mérsékelt érdeklődés mellett a mai ülés.

Szász Károly alelnök félnegy óra tájban nyitotta meg az ülést. Bemutatta a főrendiház átiratát, a főrendiházban beállott változásokról. **Hegedüs Loránt** a pénzügyi bizottság előadója jelentést tett, hogy a bizottság megkezdte működését és az indemnitásról és a horvát pénzügyi egyezményről szóló törvényjavaslatot tárgyalta. A Ház ezután kimondja a két javaslatra a sürgősséget.

Miskolczy Imre az állandó igazoló választmány előadója jelentést terjesztett elő a legújabb megválasztott képviselők mandátuma tárgyában.

Ezután a napirendhez előnek **Károlyi Mihály** gróf szólalt fel. Örömmel üdvözlö az új kormányt, mert régi vágya teljesüléséhez jutott vele közelebb.

— **Bármily külpolitikai és gazdasági ellentét lenne közöttünk — mondotta —, mégis támogatnunk kellene, mert mindennek az alapja és omegája az általános, titkos választójog. Az a választójog, amelyet a miniszterelnök ur ígért, nem fedi mindenben a mi programunkat, de a mi támogatásunk nem azt jelenti, hogy annál nem akarunk tovább menni. Ez az az alap, amelyet tovább lehet fejleszteni. Addig, míg a kormány úgy lesz összeállítva, hogy barátaim, akik benne ülnek, addig támogatni fogjuk.**

Elmondja ezután, hogy miért lépett kompromisszumra. Kijelenti, hogy a tartós békét csakis a férfiak és az asszonyok nagy tömegének az alkotmány sáncaiba való vonásával tudjuk biztosítani. Örömmel tölti el, hogy a kormány programja tele van szociális tartalommal és üdvözlö, hogy a programba felvették a szociális birtokpolitikát is. A kiegyezés kérdésében a pártot megnyugtatta **Apponyi Albert** gróf tegnapi nyilatkozata, mert úgy tudja, hogy nem érheti őket meglepetés. A kormány támogatása mellett a párt, amelynek nevében beszél, programját teljes egészében fentartja.

Molnár János néppárti a következő szónok. Örömmel üdvözlö a kormányt. Nemesak a sze-

mélyi változások miatt, de mert új szellemet és rendszert jelent. Üdvözlö a választójogot. A néppárt elvárja a katolikus autonómia megteremtését. Kijelenti végül, hogy a párt örömmel és lelkesen fogja támogatni a kormányt.

Pop C. István szólalt fel ezután. Kijelenti beszédében, hogy a kormány iránt a román képviselők nem viseltetnek bizalommal. A román nemzetiségi párt programjában már 1881-ben követelte a román nép államalkotó jellegének elismerését. (Felkiáltások és nagy zaj a Ház minden oldalán.) Hiszi, hogy az a megdönthetetlen hűség, amellyel a román nép a hazát és a trónt védelmezi, meg fogja szüntetni a végtelen szenvedést, a politikai elnyomatást.

Ezekre a kijelentésekre óriási zaj és felháborodás keletkezik a Ház minden oldalán. Ilyen felkiáltások hallatszanak:

- *Rágalmazza a magyar nemzetet!*
- *Gazember!*
- *Ki kell dobni! Hogy mert ilyen mondan!*
- *Hol van az elnök? Utasítsa rendre!*
- *Rendre, rendre! — hangzik mindenfelől.*
- *Ki vele!*

Az elnök a nagy zajban folyton cseppet. Amikor szóhoz jut, ezeket mondja: A nagy zajban elvesztek szavaim. Ha lehetett volna nyomban a szónok kijelentései után, amelyek méltó felháborodást keltettek a Ház minden oldalán, kifejezést adtam volna annak a nézetemnek, hogy a magyar nemzet képviselőházában az ilyen kijelentésektől tartózkodni kell.

Pop C. István halotthalványan áll helyén, majd leül és **Székely Ferenc** szólal fel és a demokraták nevében kijelenti, hogy a kormányt bizalommal fogja támogatni. — Mi azt tartjuk, hogy aki megállta a helyét a harctéren, az megállja itthon is.

Szabó István (nagyatádi) szólalt fel ezután és a kisgazdapárt nevében kijelentette, hogy a kormányt támogatni fogják. Széleskörű választói jogot követel.

Glesswein Sándor üdvözlö a kormány választójogi programját. Örömmel tölti el a kormány szociális programja. A kormányt támogatni fogja.

Az elnök javaslatára a Ház elhatározta, hogy az indemnitás és a horvát pénzügyi egyezmény tárgyalása alatt naponként nyolc órán keresztül fog tárgyalni, délelőtt tíz órától két óráig és délután négy órától nyolc óráig. A legközelebbi ülés holnap délelőtt tíz órakor lesz és napirendjére az indemnitásról szóló törvényjavaslatot tüzték ki. Az ülés délután öt órakor ért véget.

SPORT.

+ **Tisztek football mérkőzése.** Holnap vasárnap 24-én d. u. negyed 6 órakor lesz a nagyon érdekesnek ígérkező football mérkőzés, melyek a 33. gy. e. tiszti csapata játszani fog a Magyar Athlétikai Club csapatával. A szürke csapat szorgalmasan készül erős trainingekkel, hogy méltó legyen a MAC. csapatához. A MAC. csapata nem ismeretlen az aradi publikum előtt, mert már békében számtalanszor volt ellenfele az Aradi Athlétikai Clubnak, mely alkalomkor mindig bemutatta az igazi szép és fair football játékot. A szürke tizenegy teljesen új csapat összeállításban fog játszani, mert jól tudja, hogy a sárga-kék dresszásokkal szemben erős ellenfélre fog találni. Jegyek már csak korlátolt számban kaphatók Bloch H. cég üzletében. Katonazene kezdete 4 órakor. Fedett tribün. Buffett.

Lemondott a H. T. igazgatósága.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Tisza-kormány távozásával összeült igazgatósági ülésen a Haditermény belső vezetősége azt a javaslatot terjesztette az igazgatóság elé, hogy a kormányváltásra való tekintettel a Haditermény igazgatósága ajánlja föl az új kormánynak lemondását és pedig azzal az indoklással, hogy miután állását és megbízatását a Tisza-kormánytól nyerte, az új kormánnyal szemben a bizalmi-kérdést fölvetni kénytelen.

Az igazgatóságban ezt a javaslatot nem fogadták egyértelmű helyesléssel. A szociáldemokrata párt képviselője, Garami Ernő, aki a Haditermény igazgatóságának tagja arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Haditermény nem politikai intézmény, amely kormányok szerint működik, hanem adminisztratív szerv, amely az élelmiszekek beszerzését, rekvirálását és elosztását minden kormány alatt egyformán igazságosan és jól tartozik ellátni s ennél fogva nem függhet változó kormányok kegyeitől.

Másfelől azt a felfogást hangoztatták, hogy az új kormány — ha ez a lemondás nem történne meg — joggal hivatkozhatnék arra, hogy ő ezt a fontos közéleti szervezettel vezetősségével, előnyeivel és hibáival leltárszerűen volt kénytelen átvenni s ennél fogva a közellátásban beálló esetleges zavarokért, amelyek a Haditerménnyel függnék össze, felelősséget nem vállalhat.

Hosszas vita után az igazgatóság végül is abban állapodott meg, hogy állását a kormány rendelkezésére bocsátja. A lemondást eljuttatták a kereskedelmi miniszterhez, aki ki-

jelentette, hogy a kérdést minisztertanácsba viszi.

A lemondás megtörténte után agrárius részről igen energikus kísérletek történtek az irányban, hogy a Haditermény oszlattassék fel és a szabad torgalom állíttassék helyre vagy ha ez nem lehetséges, akkor legalább Haditermény részvénytársasági formája szüntettesék meg s mint állami központ folytassa működését. Az Omge. itt visszatért eredeti állásponthoz, amelyet a Haditermény szervezésével szemben elfoglalt s amelyet az igazgatóságban Rubinek Gyula az Omge igazgatója mindmáig képviselt.

A Haditermény felosztásának és átszervezésének tervével politikai barátai természetesen elsősorban Mezőssy Bélát, a földművelésügyi minisztert környékezték meg s egy darabig úgy látszott, hogy a kormány reformálónak hozzányul ehhez a kérdéshez.

A Haditermény igazgatóságának lemondási ügye tegnap volt a minisztertanácsban.

Ertesülésünk szerint az új kormány a Haditermény r.-t. igazgatóságának lemondását nem fogadja el s azt állásában megerősíti. Az ninesen kizárva, hogy a kormány egy-két bizalmi emberével föltrissziti az igazgatóságot. A Haditerménnyel ezt szívesen látnák, mert a felelősség viselésében, akkor az új rezsimnek is része volna s későbbi rekriminációknak elejét vennék. A megjelent gabona rekvirálási rendelet az ország élelmezését a Haditerményre bizza, tehát az intézmény fentartása mellett döntött a kormány.

Óriási politikai csalás filmmel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Amerika, amely szárazföldi szövetségeseinek mindennemű segítséget hajlandó rendelkezésükre bocsátani, nem feledkezik meg eme altruista akciója közepette az üzletről sem. Sohasem volt az amerikai önzetlen, ezt lehetlenné tette az ő okossága és ha van neki egy ideálja, amely másnak hoz hasznót, akkor azt jól megfizetteti magának. A legújabb trükk, amely a segítség nemes mázában bolondítja az amerikai népet, egy óriási film, amelyet egyik világhírű európai filmgyárnak amerikai telepe egy millió dollárért készített el azzal a céllal, hogy Észak-Amerikában ezzel a „mű alkotással” az entente ügyét propagálják. Egyuttal másolatok is készültek a filmről, hogy Londonban és Párisban felkorbácsolják vele a régóta elaludt harci vágyat.

Azonban, óh csodák csodája, a film, amelynek „La Civilisation” a fenhéjázó címe, még mielőtt a francia mozgószínházakban megkezdte volna diadalmas útját, a próbabemutatáson rendkívül kedvezőtlen fogadtatásra talált.

„A csalás csimborasszója” címmel Feval Pál egyik legnagyobb francia lapban vezércikkben támadt neki a tákolmány-nak, amelyről a reklámok azt írták, hogy a szinpadí rendezést illetőleg még a quo vadist felülmulja. A reklám-dob még azt is hirdette, hogy ez a „prófétai művész-munka” Amerikában és a semleges világban a szövetségesek ügyének többet használt, mint a legintenzívebb propaganda.

— Hogy a film még csak nem is eredeti ötletet dolgoz fel, az még hagyján — írja Feval —, a legtöbb jelenet egy amerikai regény francia fordítása után van feidolgozva. A

regénynek a címe „betörés az Egyesült Államokba”, de az események összefüggése olyan kusza és annyira össze van tákolva a legkiválóbb tendenciával, hogy ebből senkisésem okosodik meg. Természetesen nagyszabású haretéri események igen nagy szerepet játszanak a filmen. Nem kevesebb, mint negyven ezer szereplő vonult el a fényképező gép előtt. Látunk óriási tengeri ütközeteket. Óriási csatahajó elsüllyedésének vagyunk szemtanúi, végig nézhetjük, amint egy tengerentuli gőzös támadóival együtt elmerül a hullámokban. Láthatjuk, amint légi támadásban elpusztul egy város és természetesen azt is láthatjuk végül, hogy a szövetséges csapatok mint győztesek vonulnak haza, míg a legyőzött németek lerongyolódva, mégtizedelve kullognak tönkre ment otthonaikba.

— A mozgószínháznak — írja Feval egyszerűen és meggyőzően — nevelő hatásának kéne lennie. És joggal kérdezhetjük, hogy miért élnek vissza a tömegnek szenzáció éhes-ségével és miért igyekeznek ordináré eszköz-ekkel becsapni. A legfelháborítóbb ennek a filmnek az előjátéka, amely sokat mondóan Krisztus legendának van elnevezve és tizenkilenc század történetén át vezet el az 1914 év véres eseményeig. A francia író megkérdi hogy az amerikaiak hogy tudták felvenni a francia csapatok felvonulását, a Marnei csatát és stb. Ha az ember azonban jobban megnézi a képeket, akkor rögtön rájön, milyen együgyű az, aki azt hiszi, hogy ezekben a képekben a valóság akárcsak egy porszemnyi szerepet is játszik. A francia csapatok mexikói kosztümökben, a német csapatok fantasztikus tiroli ruhákban jelennek meg és eltekintve az észak-amerikai flotta egynéhány lögyakorlatától sehol sincs eredeti tengeri felvétel. Bizonyos, hogy Franciaországból — de hogy kiesoda azt nem lehet tudni — valaki az amerikai filmtársas-

ságnak a szükséges okmányokat rendelkezésére bocsátotta és ezek szolgáltak alapjául a hamis felvételeknek. Az bizonyos, hogy egy óriási akváriumot kellett építeni, amelyen pankuntekli hajók és fából készült gőzösök, habár kisebbitett alakban óriási csatákat vívnak és ez nagy pénzbe kerül. De az is bizonyos, hogy egyáltalában nem mutat a film valami nagy technikai ügyességet és művészi ízlést. Természetesen a német császár és szövetségese fontos és hálás szerepet játszanak a filmen. Feval nem vonja kétségbe, hogy a győzelmi jelenetek, amelyek a film utolsó képét alkotják, nagy tetszéssel fognak találkozni, de azt kérdi, hogy az a limonádé siker megéri-e azt az öt millió háromszázezer frankot, amibe ez az alkotás került.

Hazafiatlan cseh ezredek.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: A képviselőház mentelmi bizottságának mai ülésén interpellációra adott válaszában Georgy báró osztrák honvédelmi miniszter néhány cseh ezred magatartásáról nyilatkozott és aktaszerű bizonyítékokat adott az azokban előtörtént hazafiatlan viselkedésről. A miniszter háromnegyed óra hosszat tartó fejtegetései a mentelmi bizottság tagjaira rendkívül mély benyomást tett.

Bécsből jelentik: A mentelmi bizottság mai ülésén Georgy honvédelmi miniszter Müller képviselő kérdésére felvilágosítást adott bizonyos cseh csapatrészeknek a fronton való magatartásáról. A kezében levő aktákból a lényegesebb részeket felolvasta a bizottságnak. Ezek a felvilágosítások a bizottság tagjainál a legnagyobb benyomást keltették. A miniszternek szándékában volt a Reichsrath mai plénumában szóvá tenni ezeket a dolgokat, de a kormány lemondására való tekintettel ettől a tervétől elállt.

A német nemzeti szövetség ülésén Wagner képviselő jelentést tett a bizottságban a történetekről, különösen Georgy miniszter nyilatkozatairól, amelyben adatokat terjesztett elő az állam véderőképesége ellen a hadsereg néhány ezredében mutatkozott komoly machinációkról. Ezek az adatok a német nemzeti szövetségben egyenesen meglepetést keltettek. Lodgeman képviselő azonban kijelentette, hogy a hallottak tulajdonképpen nem is lepték meg őt, mert az a nézete, hogy a miniszter nem is mondott el mindent. De megérti, hogy az alpesi tartományok német képviselői körében a kijelentések olyan mély hatással voltak. A csehországi német képviselők nem voltak olyan nagyon meglepve, mert ők mindent tudnak.

Hiába akarta a bizottságban Bara dr. képviselő a hatást gyengíteni azáltal, hogy kijelentette, hogy a csehek a maguk iniciatívájából is a Reichsrathban tisztázni akarják bizonyos cseh ezredek magatartását.

Hír szerint az osztrák honvédelmi miniszter felvilágosításai a cseh ezredek magatartásán kívül, foglalkozott az orosz fogolytáborokban történt eseményekkel, a légiók kérdésével és az ellenséges hadseregben a miniszter által közelebről is jelzett személyiségek hazaárulási ügyeivel.

AZ ELŐ-IZETÉSI NEGYED alkalmával felkérjük azon t. előfizetőinket, akiknek lapelőfizetési hátralékuk van, sziveskedjenek az összeget a hó végéig okvetlen beküldeni, mert ellenkező esetben lapunk küldését beszüntetjük.

Rendelet a termés lefoglalásáról.

(Szabad a szükséglet fedezése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A hivatalos lap mai száma közli a kormány régóta várt rendeletét az idei termés zár alá vételéről és igénybevételéről. A rendeletet (2192—1917. sz.) már Esterházy Mór gróf miniszterelnök írta alá. Hatálya csak a szűkebb értelemben vett Magyarországra terjed ki és végrehajtásával az Országos Közélemezési Hivatal elnöke van megbízva.

(Rekvirálás a cséplőgépnél.)

A rendelet zár alá helyezi minden termelőnek 1917. évi buza, rozs, kétszeres, köles, árpa és zab termését.

A termelő köteles a zár alá vett termést az előrelátó gazda pontosságával learatni és mielőtt arra a termény alkalmassá vált, minden késedelem nélkül kicsépltetni. A cséplés megkezdését a községi előjárásnál be kell jelenteni.

A termelő termése a szalma, pelyva stb. kivételével a kicséplés időpontjában, tehát a mag kihullásával egyidejűleg köztulajdonná válik és annak bármely részét a termelő fel nem használhatja és az egész mennyiséget köteles a Hadi Termény Részvénytársaságnak átadni.

(A házi-szükséglet.)

Mindazok, akik önmaguk nem termelnek, vagy a kiknek termése nem fedezi saját szükségletüket, jogosítva vannak a házi szükséglet céljaira szemes gabonát vásárolni a H. T. átvevő bizottságtól, de csak olyan községek területén, ahol az illető állandóan lakik és a hol a H. T. megfelelő mennyiségekkel rendelkezik.

A házi és gazdasági szükségletre visszatartott vagy megvásárolt gabonát más célra felhasználni tilos, azt feldolgoztatni, elidegeníteni, vagy arra valakinek jogát átengedni nem szabad. Ha a visszatartott mennyiség feleslegessé válik, ez az előjárás útján a Hadi Terménynek bejelentendő.

(A szétosztás.)

Mindazokat, a kik gabonával ellátva nincsenek és az előbb említett módokon vásárlásra nincsenek feljogosítva, a házi szükségletnek fedezésére szolgáló liszttel a rendes közlemezési hatóság látja el.

Az e célra szükséges lisztmennyiséget a H. T. az egyes törvényhatóságoknak az Országos Közélemezési Hivatal által megállapítandó mennyiségben fogja rendelkezésére bocsátani. A H. T. elsősorban az illető törvényhatóság területén lévő készleteket köteles erre a célra felhasználni és csak ha elegendő készlet nincs, szabad és köteles a legközelebb fekvő törvényhatóság területére átmenni.

Vetőmag céljára a gazdasági egyesületek és szövetkezetek a földművelésügyi miniszter által megállapítandó feltételek mellett az átvevő bizottságnál vásárolhatnak gabonát és azt a termelőknek a miniszterium által megállapított árakon tovább adhatják.

Hogy ipari célokra (szesz, sör, maláta stb.) mily mennyiség használható fel, azt külön rendelet fogja megállapítani. Ily célra szükséges mennyiségek csak a H. T. útján vásárolhatók.

(Az őrlés.)

Gabonát bármely malomvállalat csak akkor fogadhat el megőrlésre, vagy egyéb feldolgozásra, ha az őrlőtől igazolja, hogy az illető mennyiség házi és gazdasági szükségletére jogszzerűen kiutaltatott. A malomvállalatok csak vasmőrlést végezhetnek. Az őrlési vám százalékát (legfeljebb 10%) a törvényhatóság állapítja meg.

Az átvett gabonáért az átvevő bizottság a hatóságilag megállapítandó legmagasabb árakat lesz köteles kitűzteni.

(Mennyi lisztet kapunk.)

A kenyérmagvakból együttvéve házi szükséglet címén a 15 éven felüli őstermelő férfimunkás részére havonként és fejenként legfeljebb 15 kg. gabonát, egyéb őstermelők, vagy őstermelő családtagok részére havonként és fejenként legfeljebb 12 kg. gabonát lehet visszahagyni.

Akinek nem termett elég, az a házi szükséglet címén eszközölendő jogos vásárlásoknál

havonként s fejenként legfeljebb 12 kg.-ra tarthat igényt.

Azok részére, akiket a hatóság fog ellátni, legfeljebb havonként és fejenként 7 kg. lisztet lehet kiszolgáltatni.

Hogy súlyos testi munka címén milyen mennyiség vehető igénybe, azt külön rendelet fogja megállapítani.

Külön rendelet fogja megállapítani azt is, hogy gazdasági szükséglet címén az átvevő bizottságok milyen mennyiségeket engedélyezhetnek. A szükségletek megállapításánál mint véghatár 1918. augusztus hó 15-ik napja veendő számításba.

A rendelet bármely pontjának megszegése kihágás, amely hat hónapig terjedő elzárással 2000 koronáig terjedő pénzbüntetéssel, kobzással és a jogtalanul szerzett nyereség többszörösének bírságával büntethető. Azonkívül ki lehet szabni az elvont gabona értékének kétszeresére kártérítéseket is.

Politikai pártok munkában.

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Budapestről telefonálja tudósítók: A munkapárt ma este *Khuon-Hédervár* Károly gróf elnöklésével értekezletet tartott, amelyen *Hegedüs* Loránt előadó ismertette az indennitási javaslatot és a magyar-horvát pénzügyi egyezmény meghosszabbítására vonatkozó javaslatot. Kérte a pártot, hogy ezeket eredeti szövegükben fogadja el és mellözze a bírói statusra vonatkozó pótlást. A párt egyhangú hozzájárulása után abból az alkalomból, hogy *Hegedüs* ezuttal utoljára nyilatkozott bajlandónak a képviselőház pénzügyi bizottságának pénzügyi előadó tisztségét betölteni, úgy *Khuon-Hédervár* mint *Teleszky* János volt pénzügyminiszter köszönetet mondtak *Hegedüs* Lorántnak nehéz viszonyok között nagy tudással, szakértelemmel és ügyességgel teljesített munkásságáért.

Az egyesült függetlenségi párt mai értekezletén foglalkozott *Návay* Lajos házelnöki jelöltségével. A párt *Návay* elnökké való megválasztása iránt a legteljesebb bizalmatiansággal viseltetik, mert elismeri ugyan a többség jogát, de kifogásolja azt, hogy *Návay* annak idején tudott arról, ami készül, mégis lemondott az elnöki tisztségről, szabad utat engedve *Tisza* István gróf elnökségének és így részese lett annak a politikai és államesinynek, amit *Tisza* az alkotmány ellen elkövetett.

A pártba belépett *Lévay* Mihály pártokivüli.

Besztercebányán *Serényi* Bélával szemben a munkapárt az ottani kerületben *Kürthy* Lajos bárót lépteti fel munkapárti programmal, ha a kormány nem tartja be a paktumot és Komáromban fellépteti *Balla* Aladárt. Holnap a munkapárt tárgyal a miniszterelnökkel erről, a kérdésről.

Az összes ellenzéki pártok ma este a négy párt helyiségében értekezletet tartottak *Molnár* János elnöklésével amelyen *Batthányi* Pivadar gróf miniszter ismertette az indennitást és a horvát pénzügyi egyezményt. *Vázsonyi* Vilmos bejelentette, hogy a pénzügyi birodalom leszavazta a bírói statusról szóló előterjesztést és elmondotta, hogy ezt az állásfoglalást érthetetlennek tartja. Felhívja a pártot, hogy tartson ki a pénzügyminiszter javaslatára mellett és a parlamentben kérjen névszerűtlen szavazást, hogy lássák, kik vannak a bírói status ellen. *Vázsonyi* javaslatára a indennitást és az egyezményt elfogadták. *Esterházy* Mór gróf miniszterelnök hangsúlyozta, hogy a kormány igen nagy célért alakult meg és kéri a párt támogatását.

A demokrata párt elnöke *Vázsonyi* Vilmos helyett, aki lemondott *Székegy* Ferencet fogják megválasztani.

Budapestről jelentik: A Keleti Értesítő jelenti, hogy *Skerletz* Iván báró horvát bán ma délelőtt hosszabb beszélgetést folytatott a miniszterelnökkel.

Budapestről telefonálják: A Politikai Értesítő, szerint a kormányt támogató pártok közös pártértekezletet terveznek. A pártok körében felmerült a közös párt eszméje, de erre vonatkozólag nem határoztak.

Rablógyilkos katonák.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A nagykarolyi rendőrség azt telefonálta a budapesti rendőrségnek, hogy a városnóz közelfekvő váraljai uradalomban rablógyilkosság történt.

A távirat szerint a gyilkosságot két katona követte el, akik *Gonda* Antalt, az uradalom tisztartóját megölték és az uradalom pénztárából kilencezer koronát elvittek.

Az egyik tettes vörös bajuszu szakaszvezető, a másik bajusztalan tizedes volt, akinek balkezéről egyik uj hiányzik.

A tettesek az épület ablakán át jutottak be a szobába, ahol *Gonda* együtt tartózkodott az uradalom gépészevel, akit összekötözve és száját betömve találtak. Amikor a rendőrség emberei közelebb léptek hozzá, hogy kötelékétől megszabadítsák, azt vették észre, hogy a kötelék csak nagyon lazán volt megerősítve.

A gépészt azzal a gyanúval, hogy része van a rablógyilkosságban, le tartóztatták.

A fővárosi detektívek is részt vesznek a nyomozásban.

IRODALOM ES MŰVESZET.

* **Közgyűlés.** Az Aradi Philharmonia Egyesület f. hó 29-én pénteken délelőtt 11 órakor tartja évzáró és tisztújító közgyűlését a kulturpalota könyvtárának olvasótermében. A tagok mentől számosabb megjelenését kéri és vendégeket szívesen lát az Elnökség.

* **A bécsi névvari Opera-társulat** első vendégfellépése ma szombaton este lesz a Nyári-szinkörben. A kiváló operai együttes vendégjátéka iránt oly nagy az érdeklődés városszerint, amilyen még alig nyilvánult meg Aradon idegen művészek vendégszereplése iránt. Már tegnap ugyiszólván az összes jegyeket elkapták a közönség úgy, hogy a mai előadásra meg csak nagyon korlátolt számú jegy áll rendelkezésre. Ez a nagyfokú érdeklődés érthető is, hiszen olyan operai együttes lép fel a szinkörben, amely már eddigi turnéján is diadalt-diadalra aratott. Olyan tagjai vannak az együttesnek, mint a magyar származású *Rédy* Pal karmester, a magyar származású *Arnold*, azután *Breuer*, *Rittmann*, *Haydter* és *Hahnner* urak, továbbá *Peterka* és *Mihacsek* kasszanyok, *Sokan*, akik a szombati előadásra nem kaphattak jegyet, vasárnapra váltottak. Vasárnap bucsuzik a kiváló együttes, hogy rolytassa magyarországi turnéját, amelyek befejeztével az ensemble átmegey Szarbiába.

A NYÁRI IDÉNY BEALTÁVAL tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy új lakcímtüket, a hova a lap küldését kívánják, a pontos küldés szempontjából — a legutolsó tartózkodási hely megjelölése mellett — a kiadóhivatallal közöljék.

Vázsonyi Vilmosnál.

Fővárosi tudósítónktól.

A Buřyovszky-utcában, méltóságos házak között-kicsi, vöröstéglás épület, igazi villa, kacér, kellemes, színes: Vázsonyi Vilmos kis családjának a fészke másfél esztendő óta. A házaeska nem is egész emelet magas, az egész csupa báj és végtelen szerénység, ha nem volna oly tulságosan kinálkozó a mondás örömmel állapítanánk meg, hogy mily demokratikusan egyszerű az egész, itt, a ligeti kertés paloták világában. Az egész házat köröskörül fonja a legmagyarabb virág, a muskátli, egyetlen pompája az új miniszter otthonának, amelyet észre kell venni. Mi észrevettük, de az öreg, borotváltképu inas, aki kaput nyit és fölvezet a kegyelmes asszonyhoz, külön is figyelmeztet a ház büszkeségére:

— Ugy-e, milyen szép és milyen sok a muskátli! — mondja olyan nyomatékkal, mintha ebben a házban most igazán nem akadna fontosabb kérdés a muskátlivirágnál.

A kegyelmes asszony ugyanaz, aki volt, de az arcán a visszafojtott boldogságnak a pirossága van, a szeme valami kifejezhetetlen vidámsággal csillog. A kegyelmes asszony nem mondja és leplezi, de nagyon örül Vázsonyi Vilmos karrierjének. Mond is erről valamit.

— Kinos és hosszú betegségemem már túl vagyok, — feleli a kérdésünkre. — De a három havi szanatórium nem tett oly jót, mint amikor most látom, mennyire örül a környezetünk, minden jó barátunk és ismerősünk az uram miniszterségének.

— Hogy örülnek a dolognak, azt az üdvözlő levelek tömegéből is látom. Még egyre hordja a posta és bár nem, számlálom pontosan, annyit tudok, hogy már túl vagyunk a négyezredik levélen. Irnak nagyon előkelő és nagyon szerény emberek. Sok levél jött Ausztriából és külföldről is.

— Én politikáról? Ugy-e bár, ilyesmit nem kíván tőlem. Nem foglalkozom vele, nem tárgyalunk róla az urammal. Az uram, amikor

belép az otthonába, kívül hagyja a hivatala gondjait, így volt az irodájával is. Voltak nagy ügyei, de itthon sohase beszélt róluk.

— Amikor hazajön, első dolga, hogy kedvencével, a Flórával mulat negyedórát és ha ráér, tovább. A Flóra az egész vidéken népszerű, az uram tanította. A Flóra papagály. Most lent bóbiskol a terrasz alatt, a hűvösön.

— Változást a mi életünkben nem hozott a miniszterség. Én ma is, mint amikor még nem voltam miniszterné s mint amikor már majd nem leszek: magam végzem a háztartás ügyeit, magam megyek minden reggel bevásárolni a konyhára. Ma is ott álltam a községi bódé előtt a sorban, míg megkaptam a három tojásomat.

— Az állam a tisztviselőihez nagyon mostoha, a miniszterekhez is. Az iroda bizony sokkal több, mint a miniszterség és ha az új tisztség változást okozott volna, ez a változás csakis annyit jelentene, hogy most — még szerényebben kellene élnünk. De mi már a legszerényebben rendezkedtünk be a miniszterség előtt is, így hát még ebben az értelemben sincs változás nálunk. Irodájának feladásával bizony nagy áldozatot hozott az uram hazájának és barátainak. De magam is azt mondom: így kellett tennie. Mi is kiürhatnók az iroda ajtajára — szoktam említeni az uramnak: — bevonulás miatt zárva. Zárva ugyan nincsen, mert az irodavezető átvette az egészet, de az uram azóta egyetlenegyszer még csak tájkára sem ment az irodának.

— Életmódunk? Soha, sehová nem megyünk, amint azelőtt sem mentünk. Az uram azelőtt szeretett kissé lustálkodni, reggel kissé tovább fekdülni, most bizony nagyon korán kell kelnie. És — valljuk meg — ez az én esetem is. A hivatal nagyon leköti az uramat, nagy buzgósággal dolgozik. Ez a minisztersége ideiglenes és úgy látszik, egyet-mást sietve el akar

végezni. Mire hazajön és ebédelhetünk, három óra. Négy órakor már indul vissza a minisztériumba, vagy a minisztertanácsba. Mostanság nagyon fáradt, kimerült az uram, látom, hogy boldog, ha félórára belefekhetik a kertben a nyugvóhintába. Épen ezért nem is kérdezem soha a politikáról. Sajnálnám még itthon is ezzel kinózni.

— Különbö is, ő sem sokat tudhat a politikáról. Amikor már tudni való lesz, mit szavaz meg, mit utasít vissza a Ház és így tovább. Az uram, mint minden dolgot, végtelen komolysággal végzi új teendőit is, egyebekben minden maradt a régi. Ami szabad perce van, itthon tölti. Most is ragyog az arca, ha az egyetlen édes fiát látja, aki különben most tett érettségét és ősszel már egyetemre megy. Apja a jogra szeretné beiratni, a fiu, aki nagy idealista, bölcsész akar lenni, most úgy egyezkednek, hogy majd eljár mind a két fakultásra. Az uram, meg a fiam főképpen este vannak együtt és szenvedélyesen kártyáznak. Alósót. Én nem értek hozzá, de úgy tudom, hogy a fiu kártyaművész. Komolyba megy a játék, pénzbe. Ha veszít, az uram mindig fizet, a fiam már kevésbé. Néha hangos ellentét támad köztük, de mindig kibékülnek.

— Magamról? Háztartásomon és kis családomon kívül csak egyetlen kérdés foglalkoztat: A szegény, elhagyott kisgyermek sorsa. A háború éveiben huszonöt-huszonhat ezer gyereket öltöztet föl a vezetésemmel működő egyesület, hogy mit jelent most például huszonöt ezer gyermekcipő, könnyű elgondolni. Nagyszerű női garda dolgozik velem és én azt hiszem, ez az igazi munkakör, amelyet a modern asszonynak be kell töltenie, akár miniszterné, akár nem. Azt, hogy ápolni mennek az urinók, bizonyos esetben helyeslem, de nagyjából kevésre tartom. Valakinek a hóna alá dugni a hőmérőt, nem nagy eset. De huszonöt ezer gyermek számára cipőt, alsó- és felsőruhát, télikabátot és sapkát varrni, huszonöt ezer szegény, piszkos gyereket kibámozni retentő rongyaiból és úgy küldeni vissza, hogy az édesanyja alig ismer rája s mindezt a ma-

Érettségi bankett —

a cukrászdában.

— Sétapálcás uri leányok. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Pár nappal ezelőtt volt az aradi kereskedelmi iskolában a fiu tanulók érettségije. Tegnap pedig a leánynövendékek léptek ki felső kereskedelmi iskolai érettségivel felszerelve az életbe. A fiuk leaturalásának jeleként megjelentek az utcákon a pálcás kis dandik cigarettát szorongatva a szájukban, — alig néhányat köbögtetett már meg közülök a füstje — vidám csoportokban leültek a kávéházak terraszaira, hosszú száron szívni a hideg szörpöt, élni, boldogan, hangosan és fiatalon. Azután, természetesen bankett is volt. Azon a napon mámoros hajnali utat tettek a fiuk, életükben az elsőt, egymásba karolva mentek, vagy sétapálcáikat lóbálva, de cigarettázva és hangosan mindegyik. A bankett alkalmával az egyik tanárnak eldugták a kalapját, úgy, hogy hosszúságos keresés után sem találta meg és kénytelen volt födetlen fővel hazamenni. Így viselkedtek a fiuk. Mindebben nincsen semmi kivétel, miért ne menjen az ifjuság rózsás jókedvvel ki az életbe, amelyről még nem tudja bizonyosan milyen szürke és sivár, hisz ugyanis korán eljön a nap mindenikre, amikor keserű lesz a cigarettá igéző füstje és nehéz a karsu sétapálcá a kezeknek.

Az utcákon sétálók, az ugynevezett közönség és közvélemény elnézte a leérettségizett ifjak tobzódó jókedvét és bizonyára nagyot sóhajtott ennyi életöröm láttán. Az újságolvasó azután elolvasta az újságot és benne az aradi felső kereskedelmi iskola igazgatójának és kiváló tanerőinek a riportert által híven visszatartott nyilatkozatát, amely szerint szép volt a fiuk érettségije, szorgalmasnak és okosoknak mutatkoztak, azonban túltettek rajtuk a leányok, az ő érettségijük még szebben sikerült, közülök egyetlenegyét sem vetett vissza a bizottság és úgy szorgalomban, mint intelligenciában lefőzték a fiukat.

Egész sereg kis urileány tette le a szigorú bizottság előtt a felső kereskedelmi iskola három komoly és nehéz fő tárgyából az érettségi vizsgálatot. Ezeknek a leányoknak, ha lehetséges, még több okuk van örülni, mint a fiuknak, ha másért nem, már csak azért is, mert állítólag a hiúság nagyobb bennük. Am a leányok szerencsés és gyönyörűen sikerült érettségijének még sem jelent meg semmi látható jele a várcs képen, a fehérruhás kisleányok nem járnak cigarettázó, boldog csoportokban az utcákon és nem ülnek a kávéházak terraszain. Ön-kénytelenül is fölmerült tehát bennünk a kérdés, vajjon hogy ünnepeitek érettségi után a leányok? Gondoltunk hoimi kis intím családi céciókra ajándékokkal egybekötve a családtagok és az ideálok részéről, gondoltunk mindenképp, csak arra nem, ami történt.

Az történt ugyanis, hogy valamelyik kis aradi diákkisasszonynak minden komoly tudományokkal kipallérozott agyában zseniális eszmé született meg, amely egyuttal valóságos kis forradalmi reformot is jelentett. Ennek a nőskének valószínűleg fájhatott egy picikét, hogy mennyi külsőségben, szép és vidám apróságban nyilváníthatják ki a fiukkolégák a szerencsés érettségi fölött való örömeiket: sétapálcát viselhetnek, cigarettázhatnak és önállóan ülhetnek a kávéházak terraszán. Ez a kisleány tisztában volt azzal, hogy a két utóbbit ők nem cselekedhetik meg. Ellenben miért ne viselhetnének ők is sétapálcát? Most úgy is második Biedermayer korszakot élünk, ehhez pedig kortörténetileg is hozzátartozik a hölgyek turneurje, széles napernyője és karsu sétapálcája.

A kis forradalmárnő közölte a többiekkel eszméjét. Ez a története annak a korszakalkotó ténynek, hogy azóta az aradi utcákon egy sereg fehér és rozsaszinruhás kisleány vékony, tipom kis sétapálcát szorongat parányi kezében. Ezek a kisleányok a női felsőkereskedelmi iskola boldog és büszke érettségizettje és kezükben valódi baccalaureata a filigrán sétabot. Tudnivaló azonban, hogy a forradalmi szellem, ahol egyszer fölúti fejét, ott nevelésgszik meg az első sikerrel. Az aradi érettségizett leányok is keveselték a sétapálcát, mint vivmányt. Érettségi bankettre fájt a szívük, érettségi bankettre, amelyről a fiuk csillogó szemmel oly sok szépet tudnak mesélni. Kö-

gunk kezével, melyre reápadhat a nyomorúságnak minden fertőző, halálos bacillusa: ezt nevezem az igazi szociális asszonyi munkának. Ezt csináltam eddig, ezt végzem most és fogom végezni a jövőben is . . .

Kóser libazsir — margarinból és sertészsirból

**Érdekes ügy az aradi
rendőrbírósnál.**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Néhány héttel ezelőtt az egyik aradi lapban a következő apróhirdetés jelent meg többször egymás után:

**Garantált kóser libazsir kapható
X. Y. kereskedőnél, Szabadságtér.**

Egy özvegy ur nő, aki néhány hónappal ezelőtt költözött Aradra, elhatározta, hogy rituális háztartása számára vásárol a hirdetett kóser libazsirt. Cselédjével együtt elment a kereskedőhöz és megkérdezte tőle:

— Egészen biztosan rituális-e a libazsir?

A kereskedő felháborodott a kérdésen és a következő kijelentést tette:

— Természetesen. Hiszen akkor nem hirdetném; a zsir a saját háztartásomból maradt ki, mert a családom leapadt és nekem nagyon sok a készleten lévő zsir.

Az özvegy ur nő erre megvásárolt hét kilogrammot a rituálisnak mondott libazsirtól kilogrammonként 24 koronáért. Néhány nappal ezelőtt kinyitotta a lezárt bödönt, amelybe a kereskedő üzletében helyezték el a megvásárolt zsirt a kereskedő és alkalmazottjai, valamint az ur nő cselédjének jelenlétében. Néhány napi használat után azt konstataálta az ur nő, hogy a zsirnak valami kellemetlen mellékíze van és a színe sem olyan, amilyen a tiszta libazsirké szokott lenni. Az a gyanuja támadt, hogy talán nem rituális libazsirt adtak el neki drága pénzért. Mintát küldött a zsirtól a városi bérház II. emeletén lévő katonai vegyvizs-

gáló állomáshoz, ahol alapos vizsgálat után megállapították a következőket:

A rituálisnak hirdetett zsir közönséges hamisítvány, mert annak csak negyedrésze libazsir, a többi háromnegyed rész pedig sertészsir és margarin-keverékből áll.

A katonai vegyvizsgáló állomás óvatosságából a saját ellenőrzése céljából átküldötte a minta gyanúját hozzá juttatott zsirt az Aradon működő állami vegyvizsgáló állomáshoz is, amely ugyanazt konstataálta, mint a katonai

laboratórium. Az ur nő erre feljelentést tett a „szentéletű” kereskedő ellen az aradi rendőrbírósnál és annak szigorú megbüntetését kérte.

Hasonló eset már fordult elő Aradon és akkor a bíróság nemcsak zsirhamisításért ítélte el az eladót, hanem arra is kötelezte, hogy a panaszolt zsirral elrontott konyhafelszerelések helyébe másik konyha-cikkeket vegyen, hogy a háztartás rituális jellege továbbra is megmaradjon.

Fehér Gábor az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Igen rövid idő múlva betöltésre kerül az Aradi Első Takarékpénztárnak Ottenberg Tivadar halálával megüresedett vezérigazgatói széke. Az elhunyt nagynevetű vezérigazgatónak Fehér Gábor, kir. tanácsosa Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank igazgatója lesz az utóda. Mi már jóval előbb értesültünk Arad város közigazgatási életében nagy fontossággal bíró emez esemény elkövetkezéséről, azonban nem akartunk elébe vágni az igazgatóság közeli napokban tartandó ülésének; most azonban egyik fővárosi napilap kipattantotta a hirt és most így közölhetjük, hogy az igazgató-választmányának javasolni fogja az igazgatóság Fehér Gábornak vezérigazgatóvá való megválasztását.

Fehér Gábor rendkívül nyereséget jelent úgy az Aradi Első Takarékpénztárnak, mint Arad egész közigazgatási társadalmának. Az új vezérigazgató huszonkét éven áll a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank szolgálatában és most igazgató-helyettesi minőségben működik. A fővárosi pénzügyi körökben köztudomású volt, hogy Fehér Gáborra a Magyar Leszámi-

toló és Pénzváltó Banknál nagyszerű jövő vár. Ő azonban mégis elfogadta az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatói állását, mert a még aránylag fiatal férfiú már most olyan pozícióba juthat, ahol teljes mértékben kielégítheti ambícióját és alkotási vágyát. Fehér Gábort a közigazgatás terén szerzett érdemeiért öfelsége királyi tanácsosi címmel tüntette ki egy évvel ezelőtt. Pénzügyi körökben Ottenberg Tivadar utódát a legkiválóbb pénzügyi szaktekintélyek egyikének tartják, aki méltó utóda lesz a nagy hírű bank-kapacitásnak. Fehér Gábort családi kötelek szálai is fűzik Aradhoz. Felesége ugyanis Apor (Assael) József, volt aradi ismert ékszerésznek a leánya. A közvélemény a legteljesebb rokonszenvvel várja az Aradi Első Takarékpénztár igazgató választmányának döntését, mert az új vezérigazgató rendkívül nagy szellemi értéket jelent Arad pénzügyi, társadalmi és közéletére.

Értesülésünk szerint Fehér Gábor pemsokára elfoglalja diszes pozícióját.

Mélységes csend Abbáziában.

— Az Aradi Közlöny-tudósítójától. —

Azok közül, akik most térnek vissza üdülésükből az idén bizonyára nagyon kevesen mondhatják, hogy a tenger mellékéről jönnek. Ezek közé a kevesek közé tartozik Polónyi Jenő dr. aradi orvos is, aki egy heti távollét után tegnap érkezett haza. Abbáziában tartózkodott, ahová családi ügyei szolgáltatták. Békés időkben az abbáziai fürdőlevelek az újságolvasó közönség körében mindig a legnagyobb érdeklődésre tarthatnak számot. Két éve, az olasz háború kitörése óta, ezek a kedves újságcsomagok teljesen elmaradtak. És csak nagy ritkán hallhatunk valamit a monarchia legszebb fürdőjének életéről. Felkerestük hát Polónyi Jenő drt, aki az abbáziai életről a következőket mondotta el:

— Abbáziát idén is elborította a háború szomorú gyászleple. Kietlen sivár sivatagnak mondható ez a gyönyörű hely, melyet a háború szomorú fártjai, betegek és sebesültjei laknak. Órákhoz sétálva nem lehet mást találni, mint katonát és katonatisztet. Polgári személyek engedélyt sem kapnak az itt tartózkodásra. De, ha meg lenne az engedélyük, akkor is hamarosan elköltöznének innen, mert az élet drágaságát, ha mindenütt ki lehet bírni, itt, ezen a helyen lehetetlen. A szállók, penziók, üzletek legnagyobb része zárva van. A szállók és kávéházak közül igen sokat katonai kórháznak rendeztek be. A szép Quarneróban sebesült katonák fekszenek. Talán a Grand Hotelben és a Lokeyn kívül nincs is

más penzió nyitva. Polgári személyek csakis itt szállhatnak meg. A parkok teljesen kihaltak, alig-lehet találkozni egy-egy emberrel, aki ott lézeng az is katoná. A fürdő zenekar nincsen és az üdülő katonákból sikerült nemrég összeállítani egy kisebb zenekart, amely azonban csak vasárnap délelőttönként tart hangversenyt, gyér számu publikum előtt. A legutóbbi vasárnap alig lehetett a hangversenynél husznál több katonát összeolvasni. Ezekon kívül a parkban egy lelket sem lehetett látni. Ugyanígy az utcák is teljesen kihaltak.

— Az élelmérés terén megfizethetetlen nagy a drágaság. Egy kiló cseresznyéért öt-hat koronát is hajlandók fizetni a katonatisztek, de még így is csak nagyon nehezen kapnak. Egy kiló epernek tizenöt korona az ára. Egy adag, vagyis két darab palacsinta a Grand Hotelben öt korona és egy kis kanál spenót egy korona husz fillér. Egy személynek a legyszerényebb ebéd is tizenkét koronájába kerül. Ozsonnára egy darab tojás a kávéházban kilencven fillér.

Szivart, cigarettát és dohányt dohányjegy ellenében hetenként egyszer adnak ki.

A múlt héten Abbáziának izgalmas napja volt. Korán reggeltől késő estig tisztán lehetett hallani a tenger melléki ágyuzást és aznap este, mint azt a lapok is jelentették, erős földrengés volt érezhető. Olyan erősek voltak a lökések, hogy igen sokan kiestek ágyukból.

Abbázia éjjeli élete, szintén olyan mint a nappali. Katonatisztek egy-két kávéházba járnak. Szép csendes elbeszélgetnek, újságokat olvasnak tizenegy óráig, akkor aztán eloltják a lámpákat és Abbáziára mély és csendes sötétség borul.

zölték tehát a szülőkkel és tanárokkal, hogy mit akarnak. Ez egyszer azonban a konzervatívizmus és maradiság győzött a forradalmi szellem fölött, a szülők és tanárok semmiáron nem voltak hajlandók a kisleányok számára érrettségi bankettet engedélyezni. Még egy egészen szolid, ici-pici kis bankettecskét sem. Hiábavaló volt a genfi konvenció tiltotta hárommodor is, hiába vonultatták föl a legméresebb hízelkedések arzenálját. Mit volt mit tenni; a kisleányok elhatározták, hogy a negyvennyolc-ből ugyan nem engednek, az érrettségi bankettet megtartják, de hogy semmiféle rosszaló szó ne érhesse őket, — a Mihályi-féle cukrázdában . . .

Igy történt, hogy ma délután kipirult arcú, fehérruhás és fehérpalcás kisleányok léptek be a Deák Ferenc-utcai cukrázda ajtaján boldog izgalomban, megtartani az ő saját külön és kedves lényükhöz illő érrettségi bankettjüket. Nem volt azon jelen egy komolykodó, szigorú tanár sem, a szülői kar részéről sem volt képviselve senki, csak érrettségizett kisleányok ünnepeltek ezen a szimbolikus banketten, csupa zicscsergő, drága kis fecskék. Fagyaltot és süteményeket szopogattak és csacsogtak és csevegtek és kacagtak és ha nyílt a cukrázda csengős ajtaja, huncutul mustrálták végig a belépőt.

— Kedvesen, jókedvben, diszkrétan és fehéren ilyen volt az aradi női felsőkereskedelmi iskola „érrettségi bankettje” 1917-ben a Mihályi-féle cukrázdában.

Leszavazott kormányjavaslatok.

(A pénzügyi bizottság Vázsonyi Vilmos előterjesztése ellen.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Ma délelőtt 11 órakor volt a képviselőház első számú termében a pénzügyi bizottság ülése napirendjén a fölhatalmazásról szóló javaslat- tal és a Horvátországgal kötött pénzügyi kiegyezés meghosszabbításával. A bizottságnak kizárólag munkapártiakból álló tagjai teljes számban jelentek meg az ülésen, összesen 14-en és pedig Láng Lajos báró elnök, Antal Géza, Erdélyi Sándor, Jónás Odón, Lévay Lajos báró, Lukács László, Münnich Kálmán, Nagy Ferenc, Madarassy-Beck Gyula báró, Pap Géza báró, Pirkner János, Tallián Béla báró, Zsilinszky Mihály, Hegedüs Loránt a bizottság elnöke és a miniszterelnök vezetésével a kormány valamennyi tagja, kivéve Apponyi Albert grófot. A volt Tisza-kormány tagjai közül Teleszky János és Ghillányi Imre báró jelentek meg az ülésen.

Láng Lajos báró az ülés megnyitása után kijelentette, hogy bár bizalommal nincsen a kormány és az öt támogató pártok iránt, a bizottság mégis teljesíteni fogja kötelességét és a miniszterelnök meglehet arról győződve, hogy a bizottság úgy fog dönteni, amint azt az ország érdekében helyesnek tartja.

Hegedüs Loránt ezután előterjeszti a javaslatot és hangsúlyozza, hogy az indemnitást nem a kormánynak, hanem az országnak szavazzák meg és úgy véli, hogy a kormánynak nem hat, hanem csak négy hónapra kell megadni a felhatalmazást, melynek a tisztviselők segélyéről szóló része meg az előző kormány munkája. A volt kormány épen távozása előtt osztott szét 100 milliót ruhasegély címen a tisztviselőknek. Végül bejelenti régi elhatározását, hogy lemond az előadói tisztségről.

Esterházy Mór gróf miniszterelnök: Sajnálja, hogy a bizottság csak négy hónapi indemnitást akar megszavazni, holott a parlamenti időbeosztás megkövetelné, hogy a fölhatalmazás 6 hónapra szóljon. A bizottság döntéséből a kormány nem von le semmitféle következtetést.

Lévay Lajos báró kérdést intéz a miniszterelnökhöz, hogy a kormánynak milyen szándékai vannak a valuta és az osztrák-magyar bank szabadalmának kérdésében és mi lesz a szénbányákkal. Szándékozik-e a kormány hájakat építeni?

Nagy Ferenc, Tallián Béla báró, Madarassy-Beck Gyula báró, Antal Géza és Pap Géza báró hozzászólásai után a bizottság a javaslatot általánosságban elfogadta. A részletes tárgyalás során az előadó fölvilágosításai után Gratz Gusztáv pénzügyminiszter hangsúlyozta, hogy a tisztviselők helyzetének javítása dolgában a kormány további reformokat tervez, de ezekről még nem nyilatkozhatik.

Serényi Béla gróf a szénhiányról emlékszik meg. A helyzetet súlyosnak tartja, e tekintetben a kormánynak a közönség hazafiaságára kell majd apellálnia és kérni a lehetőleg való takarékoskodásra.

Mezőssy Béla felszólalása után az indemnitást négy hónapra megszavazzák a kormánynak. Ezután áttértek a részletes tárgyalásra.

A részletes tárgyalás során a pénzügyminiszter által bemutatott 1—8. szakaszt elfogadják, a 9. szakasznál módosítást nyújtanak be, a 11—12. ismét elfogadják. Következik a 13. §. a bírák külön státusáról, amely a javaslat eredeti szövegében nem volt benne, hanem ma a vita folyamán nyújtotta be Vázsonyi Vilmos igazságügyminiszter.

A szakasz a következőképp hangzik:

A kuriai bírói címmel és jelleggel felruházott táblabíráknak 1907. évi első törvényekben megállapított száma tizenhatalra a kuriai bírói címmel és jelleggel felruházott törvényszéki elnökök száma szintén tizenhatalra emelkedik. Ez az intézkedés tizet fogja szaporítani a kuriai bírói címmel és jelleggel felruházott bírák számát.

Az első folyamodású bíróságokhoz kinevezett tanácselnökök, táblabírói címmel és jelleggel felruházott törvényszéki bírák, járásbírák, betétszerkesztő bírák és főügyész helyettesi címmel és jelleggel felruházott királyi ügyészek együttes létszáma az 19. §. évi tizenhatodik törvények első szakaszától és az 1914—15. évre szóló állami költségvetéstől eltérőleg az egyes fizetési osztályokban így állapíthatnak meg: A hatodik fizetési osztályba 330 törvényszéki tanácselnök, táblabírói címmel és jelleggel felruházott törvényszéki bíró, járásbíró, betétszerkesztő, vagy főügyész helyettesi címmel és jelleggel felruházott ügyész. A szaporítás hetven volna.

A hetedik fizetési osztályba 1050 törvényszéki bíró, járásbíró, betétszerkesztő bíró és ügyész. — Az előléptetések száma száz volna.

A nyolcadik fizetési osztályba 1343 törvényszéki bíró, járásbíró, betétszerkesztő bíró és ügyész. Az eddig rendszeresítve volt albirói és alügyészi állások azoknak megüresedésükkel megszűnnek. A rendes fizetési osztályokra megállapított létszám csak külön törvénnyel változtatható meg. Az előléptetések száma itt 140. Az albirák és alügyészek mind bírákká, illetőleg ügyészekké lépnek elő, amint azt már nekik 1913-ban megígérték.

Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik hogy felsorolt állások betöltése iránt az 1914—15. évre szóló állami költségvetésben megállapított állami létszámtól eltérőleg új keretekben intézkedhessék. Továbbá felhatalmaztatik, hogy a bírósági jegyzői állásokat az 1914—15-re szóló állami költségvetés előírásától eltérve akként töltsse be, hogy az állások fele a tizedik, a másik fele a kilencedik fizetési osztályba jusson. Ezt az intézkedést a három költségvetési évre felosztot, egyenlő részletben kell végrehajtani.

Beöthy László: Azt tartja, hogy a bizottságot ez a javaslat meglepetésszerűen éri.

Pap Géza báró miután különféle kifogásokat hoz föl a javaslat ellen, azt hangoztatja, hogy a bíráknak nem lehet külön státust adni.

Nagy Ferenc: A kérdést külön törvényben kell szabatos vita tárgyává tenni.

Vázsonyi Vilmos igazságügyminiszter: Miután már három ízben felszólt, kijelenti, hogy a javaslat nem meglepetés, ellenkezőleg ez csak kiépítése a már meglévő előléptetési rendszernek. A javaslat csak azt az aránytalanságot igazítja helyre, amely a helyi előléptetések és a betöltött állások száma között van. Rámutat arra, hogy az 1869. évi törvények és a következő törvények a bírákra különös kötelességeket rónak, eltiltja őket a mellékfoglalkozásoktól és kimondja, hogy részvénytársaságok és szövetkezetek igazgatóságában és felügyelő bizottságában tagok nem lehetnek, így tehát semmiféle mellékjövedelemre nem tehetnek szert. A bírák fizetése aránytalan a digvitasukkal, hivatkozik arra, hogy a javaslat

a tisztviselők egyéb osztályaival is foglalkozik és státusaikat szintén rendez. A legmelegebben szól a törvényjavaslat érdekében.

Gratz Gusztáv pénzügyminiszter: Kimutatja, hogy az egész törvényjavaslat az állami költségvetést mindössze évi 800000 koronával terheli meg. Kéri a munkapárt kifogásaival szemben a javaslat elfogadását, amelyhez föltétlenül ragaszkodik, úgy hogy ha a pénzügyi bizottság azt elutasítaná, a képviselőház plénuma elé viszi.

Hosszabb vita után a bizottság kimondotta, hogy a javaslatot elutasítja. Hiába védelmezte Vázsonyi, a pénzügyi bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kérdés nem léven kellőleg előkészítve, a javított szakaszt mellőzi.

A 14—15—16. szakaszt elfogadták. Ezzel az ülés véget ért.

Aradi só-ügy.

— Az állam két zsebe. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Három-négy nap óta az Acsev. palotája előtt sóval teli vasuti kocsik állanak az uttest sinein. Tizenhét vagon só érkezett Aradra az aradi sóhivatal részére és mikor itt volt a sokat sürgetett, várva-várt só, előgördült egy váratlan akadály, mely alapot adott arra, hogy ezt a kis históriát, — ha csak 24 órára is — érdekességénél fogva megörökítsük a közönség számára.

Néhány héttel ezelőtt a kincstár aradi sóhivatala megrendelést tett néhány vagon sóra, de a megrendelés végrehajtása mindinkább késett. Telt-múlt az idő, míg végre a kincstári sóbánya értesítette az aradi kincstári sóhivatalt, hogy: nosza jön tizenhét vagon só a közeli napokban. Ez az örömet kelítő hír azonban Aradon — a sóhivatalnál — most az egyszer nem okozott örömet, sőt a hivatalnokok arcán apró gyöngyökben folydogált alá a forró verejték. Pedig most nem a melegtől zadtak a derék sóhivatali tisztviselők, pedig meleg az volt, hogy ne mondjam kánikula. Most az egyszer a gondtól, a fekete hajakat megőszítő gondtól volt verejtékes munkában megörnyedt fejük. Megérkezik egy-két nap múlva a rég várt só és nincs ember, aki kirakja, behordja, nincs ember, aki elszállítsa a raktárakba!

És a két nap egy álmohajításnyira itt tarmett, hozták a fuvarlevelet tizenhét vagon sóról, melyet az állam küldött az államnak az állam kocsiján, az állam sinein. Mit volt mit tenniük, az aradi sóhivatal emberhiány miatt tíz napig nem váltotta ki a tizenhét vagon só, pedig reggelenként a falusi lakosság egész szekértáborral várt rá.

Mit csinál ilyenkor az állam? Odafordul az államhoz és kér munkaerőt. Hogyne, hiszen itt van a sok katona, a sok hadifogoly, majd elvégzik azok! És fogta magát az aradi sóhivatal, megkereste a felette álló fórumot, böcsősen rendelkezésére 24 hadifoglyot a munka elvégzésére és a foglyok őrzésére megfelelő számú katonát.

— Ja, kérem, — mondta a „magasabb” fórum — én nem cselekedhetem önállóan. Majd megkérdem a felettem álló fórumot.

És ment a kérés tovább a numeró 2. magasabb fórumhoz. És a felelet?!

— Ja, kérem, — mondta a numeró 2. „magasabb” fórum — én nem cselekedhetem önállóan. Majd megkérdem a felettem álló No. 3-at.

És így ment a kérés tovább, az állam kérte,

az államot, az ismét az államot, míg végre a tizedik uapon (ekkor már nem teremtett az Ur semmit!) megjött az engedély, hogy az állam megengedi, hogy kölesön adhaassa saját magának a kért számú foglyot.

Óromban uszott az aradi sóhivatal, megvan az ember, jöhet a só! Igen jöhetett volna! De nem a só jött, hanem a számla: tíz napi fekvőbér egy napra per vaggon 10 korona, tízenét vaggon, tíz napra 1700 korona! Előbb tessék fizetni. És mit tett az állam? Fizetett ismét csak saját magának 1700 korona büntetést a saját hibájából kifolyólag.

Anyai baj legyen! A fő, hogy itt a só! Elvégre egy zsebbe kerül!

Fegyencek anarchiája.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Rotterdam. A Daily Telegrafnak jelentik Stockholmból: Jó forrásból nyert értesülések szerint Thomás francia miniszter magával visz egy orosz javaslatot aziránt, hogy az entente revídiálja hadicéljait.

Stockholm. A katonai és munkás tanács tizenhat megbízottja tegnap elutazott Pétervárról a stockholmi konferenciára.

Pétervár. A Reuter-ügynökség jelenté Pétervárról: Tomsk városban a ol a már fegyverbe szelített megkegyelmezett fegyencek és anarchisták rablást követtek el ostromállapotot hirdettek ki. Hír szerint arra is előkészületeket tettek, hogy a bankokat és üzleteket kifosszák és a bankok igazgatóit megölik. Több mint 1500 megkegyelmezett fegyencet és 600 más embert letartóztattak. Az ellenintézkedésekkel szemben kifejtett ellenállás során husz ember életét vesztette és igen sokan megsebesültek.

Amsterdam. Pétervárról jelentik: Csejdzse, a katonák és munkások tanácsának elnöke súlyosan megbetegedett. Állapota annyira komoly, hogy a legfontosabb tanácskozáson nem vehet részt.

Rotterdam. Pétervár kikötőjében nagymennyiségű Angliából szállított robbanóanyag explodált. A robbanás egy igen nagy raktárt elpusztított. Több ember meghalt. A robbanás mögött büntényt sejtnek.

Berlin. Az Oroszországban járt utasok beszélik, hogy az országban egyre terjed az ellenforradalmi mozgalom. A mozgalom szervezetének központja a pétervári kémiroda, amely magához rendelte a volt rendőrtiszteknek nagy számát, akik jelenleg a hadseregben mint tisztok szolgálnak. Filipovics-ot, az ochrana vezetőjét felelős álláshoz juttatták Péterváron a kémszervezetben.

Az osztrák kormányváltás. Bécsből jelentik: Körber dr. volt miniszterelnököt ma reggel öfelségéhez rendelték külön kihallgatásra. A volt miniszterelnök megjelent az uralkodónál és informálta a helyzetet.

A Reichsrath mai ülésének kezdetén felolvasták a miniszterelnök levelét, amely közli, hogy az új kormány megalakítására vállalt missziója a nagy nehézségek miatt nem sikerült és ezért azt a kérelmet kellett intézni öfelségéhez, hogy fogadja el az osztrák kormány lemondását. A képviselőház ülését keddig elnapolta.

Bécs politikai körökben tulajdonképpen az a

nézet uralkodik, hogy a hivatalnokokból alakítandó átmeneti kormány következik. Gross dr.-t az osztrák képviselőház elnökét a király ma kihallgatáson fogadta.

Arcul ütöttek a görög királyt.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berlin. A kopenhágai Extrabladed értesülése szerint Konstantin király elhatározta, hogy egy dán szigeten letelepül és ott birtokot fog vásárolni.

Lugano. Konstantin görög király elleni tüntetésekről a következő részleteket jelentik: A király Lugano főterén sétált kíséretével, amikor a Gambrinus vendéglő előtt egy csomó suhanc utjába állott. Egy hang kiáltotta: Ez a görög király. Le a szerbek gyilkosával! Pár pillanat alatt hatalmas tömeg verődött össze és igen sokan a legsúlyosabb sértéseket kiáltották a király felé. Végre tettelegességre is került a sor. Többen köveket szedtek elő és azzal kezdték dobálni a király felé. Egy olasz soffőr, akit letartóztattak az eset után, ezt kiáltotta a tömegnek a királyra mutatva: Dobjátok be a vízbe! Egy aszszony a királyt arcul ütötte. Egy férfi pedig, akinek kilétét eddig nem tudták megállapítani, bottal a király fejére ütött, úgy hogy a kalapja leesett. A rendőrség csak későn érkezett meg az inzultusok színhelyére. Ha a király nem menekül gyorsan a Lloyd szállodába, úgy sokkal rosszabbul járt volna, mert senki nem kelt pártjára.

Lugano. Konstantin király megelégette a néhány napos luganói tartózkodást és ma reggel Thun svájci városba utazott. Még tegnap katonazene vonult el a királyablakai alatt, nehogy azonban azt találja hinni, hogy tisztelgés akart lenni, nagy népcsoport támadt, a Marseillais-et énekelte, aztán fütyült és nagy lármát csapott.

Thun. Konstantin görög király családját és kíséretével ideérkezett. A pályaudvar katonailag el volt zárva. A király üdvözlésére a 31. Splügen-határkőöntréparancsnoka jelent meg. Nagy néptömeg a királyt szíves fogadtatásban részesítette. A királyi család és a kíséret a Post-hotellben szállt meg.

Basel. Londonból jelentik, hogy Balfour az alsóházban kijelentette, hogy az entente államok szerződésileg kötelezik magukat a görög monarchia fentartására.

A Reuter-ügynökség jelenté Athénból: Jonnard az entente görögországi megbízottja kijelentette Zaimisz miniszterelnöknek, hogy Konstantin király a háború után visszatérhet trónjára, ha a görög népnek is ez lesz az akarata.

TANÚGY

(—) Érettségi vizsgálatok. A lippai állami felső kereskedelmi iskolában lezáródtak az érettségi vizsgálatok. Sikeres érettségit tettek tizenketten, (köztük 1 leány). Egy jelölt utasított szeptemberi javítóra. Az érettségi vizsgálatokat elnöki minőségben Halvax János igazgató vezette; a kereskedelmi miniszterium biztosa Csécsy József dr. miniszter titkár volt.

Lloyd George állása megrendült.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Zürich. Angliának április 9-étől május végéig elszenvedett vesztesége a veszteséglisták tanúságai szerint 250000 ember. Ez körülbelül fele annak az angol hadseregnek, amely a nyugati fronton harcol. Érthető tehát, hogy az offenzívát abba kellett hagyni, mert az angol hadsereg felfrissítése tette ezt szükségessé.

Bern. Londoni magánjelentések megerősítik azt a hírt, hogy Lloyd George állása erősen megrendült.

Bern. A Secolo londoni tudósítója jelenti, hogy az angol pénzügyesek és az anglikán katolikus főpapság nagy agitációt fejtenek ki Ausztria-Magyarország érdekében. A propaganda vezetői azt hangoztatják, hogy az angol nemzet mindig rokonszenvvel volt Ausztria-Magyarország iránt és európai érdek, hogy a monarchia háború után is megőrizze területi épességét. Azzal is érvelnek, hogy Ausztria-Magyarország gátul fog szolgálni a germanizmus ellen.

Genf. A párisi Journal jelenti Washingtonból, hogy egy amerikai mérnök a Deutschland típushoz hasonló élelmiszereknek tengeren való szállítására alkalmas tengeralattjárót szerkesztett.

VAROS ES MEGYE.

Az új kormány beköszöntője. Ugron Gábor belügyminiszter a következő leirattal tudatja Aradvármegyével és várossal hivatalba lépését:

O császári és Apostoli királyi Felsége 1917. évi június hó 15-én kelt legfelsőbb elhatározásával engem belügyminiszterre legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott. Amidőn erről szíves tudomás végett értesitem, egyúttal melegen üdvözlöm e helyről a törvényhatóságokat, amelyeknek közéleti és közigazgatási értékét közvetlen tapasztalataim nyomán rendkívül nagyrabecsülöm. Ezért az előttem álló nehéz és felelősségteljes munkában legelőbb támaszomat látom a háború kemény tűzpróbáján osztatlan elismerésre méltótt sikerrel átesett törvényhatóságokban és a közigazgatási tisztviselőkben. Készséges közreműködésükre számítva, teljes bizalommal fordulok a törvényhatóságokhoz és a közigazgatási tisztviselőkhez azzal a kéréssel, hogy engem a közügyekkel szemben tanúsított hagyományos, lelkes odaadásukkal támogatni és ezzel a közigazgatásra váró nagyfontosságú feladatokat a sikeres megoldáshoz segíteni sziveskedjenek. Budapest, 1917. évi június hó 16-án. Ugron Gábor.

Gratz Gusztáv dr. pénzügyminiszter a város törvényhatósági közigazgatási bizottságát értesíti a következő sorokkal:

Ó császári és apostoli királyi Felsége f. évi június hó 15-én kelt legfelsőbb elhatározásával engem m. kir. pénzügyminiszterre legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott. Amidőn a m. kir. pénzügyminiszterium vezetésének ezen legmagasabb intézkedés folytán történt átvételéről a közigazgatási bizottságot tudatában van szerencsém a közigazgatási bizottság tisztelt tagjait, ismert hazafias érzületükbe helyezett bizalommal felkérni, hogy hivatalos működésem érvényesítésében a törvények értelmében közrehatni és a pénzügyi törvények sikeres fogantatásáért körül engem odaadó készséggel támogatni sziveskedjék. Budapest, 1917. évi június hó 16-án. Gratz.

LEGUJABB.

Röggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Két millió amerikait vár az entente Európába.

Stockholm. A pétervári vasutasok tegnap sztrájkba léptek.

Stockholm. A német kisebbségi szocialisták képviselői ma ideértek.

A Pester Lloydnak jelentik Stockholmból: A Pétervárról visszatért olasz szocialisták ideértek és Labrioli képviselő az egyik lapban kijelenti, hogy igen pesszimistikusan ítéli meg a stockholmi békekonferen-

cia kihatásait. Ha a német, osztrák és magyar szocialisták osztják kormányaiknak imperialisztikus felfogásait, annak a meggyőződésnek adhat kifejezést, hogy Németországot hat-hét hónap múlva kétmillió amerikai segítségével le fogják gyűrni.

Bécsből jelentik: Ugy hírlik, hogy Clam-Martinic gróf mint kapitány a frontra megy.

H I R E K.

Elkészült a kegyelmi rendelet.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: Az igazságügyminiszteriumban most fejezték be az amnesztiára vonatkozó rendelet munkálatait és legkésőbb a jövő hó első napjában a teljesen megjavult rabok előtt az egész országban megnyitják a börtönök kapuit.

Rendes körülmények között az amnesztia azonnali végrehajtásának alig lehetett volna akadálya. Most azonban a legnagyobb gondot okozta az igazságügyi hatóságoknak a javaslat kidolgozása. A kegyelmet úgy kell gyakorolni, hogy az uralkodó eme ténykedése ne veszélyeztesse egy pillanatra se a társadalmat és ezért nem lehet általános amnesztiát adni. Fontos körülmények kényszerítik az igazságügyi hatóságokat arra, hogy a kegyelmi javaslatokat a legnagyobb körültekintéssel és előrelátó gondtal készítse el.

Az ország valamennyi letartóztatási intézeteiben a börtönök plébánosait, bízták meg, hogy a teljes javulást mutató, lehetőleg vissza nem eső, és már jogerősen elítelt fevencék közül csakis azokat hozzák javaslatba, akiket arra érdemeseknek találják. Az amnesztiában részesülő rabok száma ezért nem nagy. — Az amnesztia után szabadságot nyert egyén legelső kötelessége lesz, amennyiben még hadköteles, eleget tenni katonai kötelességének. Így nyomban szabadulásuk után soroztatni fogják őket.

Vázsonyi Vilmos igazságügyminiszter fogja a kegyelmi előterjesztést bemutatni a királynak alküvés végett. Amikor ez megtörtént, táviratilag fog intézkedni a megkegyelmeztettek szabadonbocsátása érdekében.

Jelentés egy aknavető gyári robbanásról

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: Georgi Laudwehr miniszter irásban adott válasza Habennam szocialista képviselőnek a Skoda művek hollécei gyárában történt robbanás ügyében előterjesztett interpellációjára lényegében a következő:

A robbanás oka az aknavetőket készítő műhelyben történt robbanásban keresendő, ahol valószínűleg kezelési vigyázatlanságból kitályólag először robbant fel egy akna. A folytató levegőjű kis műhelyben ennek következtében a dinamit is felrobbant.

A katasztrófa ellenére a Skoda művek egész üzemét fenn lehetett tartani. Sajnos, a robbanás folytán 136 ember meghalt és ez a szám valószínűleg még szaporodni fog, mert további 170 ember eltűnt. A robbanás május 27-én történt. A sebesültek száma 625.

Ő felsége a szerencsétlenség felett mély részvétének adott kifejezést és képviselőitében

Károly Albrecht főherceg jelent meg a katasztrófa színhelyén és meglátogatta a kórházakban a katasztrófa áldozatait.

Végül kijelenti a Landwehrminiszter, hogy az interpellációban foglalt többi kérdésre a szükséges felvilágosításokat hajlandó megadni mielőtt az ezirányban folytatott vizsgálat új eredményeket derít ki.

— **Kitüntetések.** A király megparancsolta, hogy az ellenséggel szemben vitéz és eredményes magatartásuk elismerésül Scheiber László 33. gyalogezredbeli hadnagynak a legfelsőbb dicsőséres elismerés újlag — a kardok egyidejű adományozása mellett — és Paiss Mihály 28. tábori vadászszázalébeli főhadnagynak a legfelsőbb dicsőséres elismerés újlag tudtul adassék.

— **Forradalom Spanyolországban?** *Karlsruhe*ből jelentik: A Daily Express és a Manchester Guardian arról adnak hírt, hogy Spanyolországban forradalmi lázadások törtétek ki.

— **Előléptetés.** A király Molnár András 33. gyalogezredbeli zászlóst hadnaggyá nevezte ki.

— **Felemelés a rágalmazás vádja alól.** Nagyváradról jelentik: *Dajka* Endre dr. rendőrfogalmazót, aki röpiratot tett közzé Gerő Armin főkapitány és fia Gerő Gusztáv ellen a királyi tábla felemelte azzal a megokolással, hogy röpiratával közérdeket szolgált.

— **Kitüntetés.** A király megparancsolta, hogy az ellenséggel szemben vitéz magatartásuk elismerésül Deutsch Miksa 53. gyalogezredbeli hadnagynak a legfelsőbb dicsőséres elismerés — a kardok egyidejű adományozása mellett — tudtul adassék.

— **Olasz békejavaslat.** Luganóból jelentik: Az Avanti jelenti, hogy a szocialisták a kamara legközelebbi ülésén újabb javaslatot fognak beterjeszteni a béketárgyalások megkezdése iránt.

— **Névváltoztatások.** Kiskoru *Sztankovics* Gyula, József és Kulman aradi születésű ugyanottani lakosok családi nevének *Romvári* névre, *Göck* Géza dr. kisjenői illetőségű ugyanottani lakos saját, valamint Andor és István nevű kiskoru gyermekei családi nevének *Gergely* névre és kiskoru *Juraskovics* István budapesti születésű aradi lakos családi nevének *Hunyadi* névre kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **Orfeumelőadások** a Központi-szállodában még csak három esten lesznek. Ma változtatott másra új bohózatot. *Utolsó előadás hetrőn, június hó 26-án lesz.*

— **Eső.** Röggel két órakor egy óráig háboru után megeredt a zápor. A tavasz óta nem volt ilyen kiadós eső mint az ez éjszakai

— **Zsirt gyűjt a város.** A Hadi Termény részvénytársaság tudvalevőleg az egész ország sertésállományát lefoglalta és a sertés vásárlóknak engedélyt kell kérni arról, hogy a megvásárolni akart mennyiséget fölödjék. Arad városnak ezuttal a csanádmezei Kunágótáról utalt ki a Hadi Termény rt. 40 darab sertést. Az átvétel hétfőn fog megtörténni, a városi tanács *Krupa* Károly bentest küldötte ki, aki a húst a saját üzleti forgalmában használhatja fel, a zsirt pedig a város közönségének köteles átengedni maximális áron.

— **Az „Aradi Közlöny” mai számához postautávirányt mellékelünk és tisztelettel kérjük vidéki t. előfizetőinket, az előfizetési díj melőbbi szives beküldésére, nehogy a lap rendes küldése fennakadást szenvedjen.**

— **Tűzhalál az automban.** Berlinből jelentik: Tegnap este Perlevitz nevű nagykereskedő és a felesége színházban voltak, az előadás végeztével automban mentek haza. A gépkocsi benzina tartálya utközben kigyulladt s egy pillanat alatt az egész kocsi lángokba állott. Míg a sofőrnek sikerült megmenekülnie, a nagykereskedő és felesége a lángok áldozatává váltak. Perlevitzné egész testén súlyos égési sebeket szenvedett. A mentők a kórházba szállították ahol meghalt. A férj arcán és kezén sérült meg igen súlyosan.

— **Rubin mester,** az ismert gondolat olvasó — mint ő maga mondja — egy nagy lépéssel haladt előre művészete terén. A gondolatolvasásnak az ügyes-gyakorlója, holnap és holnapután a Központi-szállodában játszó orfeumtársulat műsorának keretében egészen újszerű produkciókat mutat be. Aradon ismerik a mester frappáns és nívós produkcióit. De most az evolúció egy új útján meglepő esetekről lesz szó. A mediumtól meglehetősen távol, 8–10 méternyire, anélkül, hogy érintené, fejt meg a legkomplicáltabb lelki folyamatokat és vált valóra aig elgondolt gondolatokat.

— **Rendület a közszükségleti iparokké előállításának biztosítására.** Az új kormány ma a hivatalos lapban nagyfontosságú rendeletet tesz közzé. A rendelet szerint a kereskedelemügyi miniszter, ha az a veszély fenyeget, hogy valamilyen közszükségleti iparokk nem fog kellő mennyiségben rendelkezésre állani, elrendelheti, hogy az illető oikk előállításával foglalkozó vállalatok üzemüket folytassák, az illető cikkből egy bizonyos mennyiséget feltétlenül előállítsanak és hogy az előállítás szabályozhassa, a vállalatokat üzemterveik bemutatására, illetve jóváhagyására kötelezheti, esetleg maga írhat elő üzemterveket és nyersanyagokat és feiggyártmányokat teljes feldolgozás kötelezettsége mellett más vállalatoknak utalhat át. Ha valamely vállalat a miniszter rendelkezését nem teljesíti, úgy a munka teljesítése a vállalat költségére másutt végeztethető. — Ily esetben a vállalat köteles nyersanyagát, készgyártmányait és segédanyagait a megbízott vállalatnak átadni. Az ily esetben fizetendő árat a miniszter állapítja meg. A ki e rendelkezés ellen vét, hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 korona pénzbírsággal büntethető. A rendelet hatálya Horvátországra is kiterjed.

— **Helybeli és vidéki viszonteladók részére tábori dobozok, levelező-lapok, csomagoló-és levelezőpirosok, papírzacskók, képes levelező-lapok, papírszalvéták, noteszek stb. legolcsóbban Kerpel Izsó papírnagykereskedésében.**

MOZGÓKÉPSZINHAZ.

* A 9. júni ember II. a Nordisk filmgyár detektív slágere legközelebb az *Értésbet mozgószínházban.*

Miként a jóbarát — bajtól, veszedelem-től megóv, igazi házi áldás a valódi

Brázay sósborszesz!

Ne fogadjunk el utánzatokat!

1-7179

* **Atalakitják az Urániát.** Hétfőn bezárultak az Uránia színház kapui, s legközelebb napokban dolgozók kézművesek munkája fogja modernné varázsolni a színházat, hogy a közönség ne csak művészeti, hanem kényelmi szempontból is a legelőkeltebbet kaphassa ezután. A háború okozta rendkívüli viszonyok következtében az igazgatóság mindaddig elhalasztotta az építkezést, és azzal kárpótolta a közönséget, hogy a legdrágább és a legművészebb értékű filmeket hozta gyors egymásutánban műsorra, s most határt nem ismerő áldozatkészséggel ezenfelül át is alakítja a színházat, hogy a közönségnek mintegy meghálálja azt a rokonszenvét, melyet nem éppen modern helyiségei iránt tanúsított. Súlyos anyagi áldozatokat hoz most az igazgatóság, de nem riad vissza ettől sem, ha arról van szó, hogy a közönség érdekében valami üdvös ujtás történjék. Előre is jelezhetjük, hogy az Uránia megnyitása első percétől kezdve olyan műsorokat biztosított magának a jövő évre, melyekhez hasonló egy vidéki mozgószínház sem nyújthatott és nem is fog nyújtani. 5

* **Waldemár Psilanderrel a Szfinx rabja** vasárnap az *Erzsébet-mozgószínházban*. Csodás, rég nem látott egzotikus tájakra vezeti a nézőt ezen legújabb Nordisk-film. Az aszkarai piramisok előtt sötétben és némán áll, mintha őrizné őket a hatalmas szfinx. A rejtélyes emlékek belsejében azonban egy angol kalandornő út tanyát bandájával együtt. A szfinxbe csak egy titkos ajtón lehet belépni és oda csak a banda tagjai juthatnak, ha Lady Trenton, a banda főnöke a szfinx szemén keresztül megadja a jelt. A banda kairói idegenekre veti ki a hálóját és ügyes fogásokkal rabolja ki őket. Egy főúri családra veti ki a banda hálóját s ebből a legizgalmasabb meseszövegek fejlődnek, mely szinte lenyűgözve tartja a közönséget. A mozitechnika legbámulatraméltóbb alkotásait a keletnek pazar vidékét látjuk szemünk előtt. — *Legközelebb* pénteken *A hazáért* Asta Neisennel a főszerepben.

* **Nordisk-sláger sikere az Appollóban.** (Betty Nansen és Olat Föns.) A legizgalmasabb sikerű téli estétet juttatja eszünkbe ez a szen-

zációs hatású Nordisk-dráma, amely „A mult szálat” címen került ma este bemutatásra az Appollóban. Nem az az alacsony nivóju detektív-kép, amelyben kergetőznek egymásután a hajmeresztő jelenetek, hanem egy igazi irodalmi darab, melynek meseszövege mesteri képre vall, módfelett érdekes és elsősorú. Egy híres professzor leánya áll a darab középpontjában, aki elhunyt anyja találmányának titkát bírja és azt viszi el Amerikába. Tőle akarja mindenáron megszerezni a titkot a tudós volt asszisztense. Még csak annyit, hogy a darab két főszerepét Betty Nansen, ez a szédületesen nagyskaláju művész játsza és Olat Föns, ez a mély gondolkodású, intelligens művész. Ezek útján érthető, hogy a szenzációs kép, mely szombaton és vasárnap is vetítésre kerül, óriási sikert aratott.

A szerkesztésért felel:
Staubert József.

ARADI KÖZLÖNY.

Az új évnegyed alkalmával 1917. évi július hó 1-től új előfizetést nyitunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legfrissebb tudósításban számol be az Aradi Közlöny. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén Magyarország vidéki lapjai között az első helyen áll és mint ilyen a legelterjedtebb, a legizgalmasabb, legkedveltebb és legolvasottabb újság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre	36 korona
Fél évre	18 korona
Negyed évre	9 korona
Egy óra.	3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

Vizketeg, izmós, napégető, bórhamlós ruhák és sömörbőrök, fekély, dagasztás, sebek ellen biztos és gyors hatású szer.

Boroka-kenőcs,

hamlós, izmós és teljesen szagtalan. Kís. tégely.

2 K. nagy tégely 5 K. családi tégely 9 K. Hozzávaló borokazappan 4 korona. Készítő: **Gerő Mándor** gyógyszerész, **Nagykörös**, 102. 7181
Aradon kapható: gutori Földes Kelemen és Földes és Hehs gyógyszerárban.

Cognac:

**Keglevich,
Dékány, Marty,
Adriatica gyártmány,**

valamint likőr és rum, palackokban beszerezhető nagyban és kicsinyben 2056

Weiszberger Sámuel
utódánál

Körösvölgyi Pálinkaraktár

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

Házeladások,

valamint kisebb és nagyobb birtokok eladását, parcellázását közvetíteni vállalkozunk. Az ország minden részében előjegyezve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérházak. Ajánlatokat, megbízásokat kér

Halmi József

adásvételi közvetítő iroda.

Lakás: **Deák Ferenc-u. 5.**

Telefon 726. 2369

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsősorú minőségű, vércépző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerősítő szer, linom fűszeres ízű, zsongitó, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegség részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepsin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepsin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszerésztárában Arad, Szabadság-tér.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Katonáknak

fontos tudni, hogy

ruhaletük

kiirtására legjobb szer a PETRIS folyadék, ára 2 kor. és HADÁR hintőpor, ára 2 kor.

Szőrvesztő-

Depillor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ára utasítással 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszerésztárában

Arad, Andrassy-ut 22. sz. m.

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegemet, foghuzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás útján.) Aranyhidak, aranykoronák, mindennemű kaucsuk fogazatok, szápadlás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement tömések (plombák), mérsékelt díj-szabás mellett készíttetnek. Becses pártfogását kérve tisztelettel **Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő.** Rendelő órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 2—7-ig. Vidékiek 24 órában belül kielégíttetnek. 401

Egy—két könyvkötő alkalmazást nyer

az Aradi Nyomda Részvénytársaság könyvkötészetében.
Ki önnállóan dolgozik és az aranyozáshoz is ért,
előnyben részesül.

6468—1917. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságának üresedésben lévő és a legközelebbi törvényhatósági rendes közgyűlés által választás útján betöltendő VIII. fizetési osztály 8. fokozatába sorozott 3600 korona kezdő fizetés, 1040 korona lakbér járandó-ággal díjazott I. aljegyzői állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják és az 1883. évi I. t.-c. 3. §-ában előírt képesítéssel rendelkeznek, hogy képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelt, Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságához címzett kérvényeket a hivatalos órák alatt I. évi július 7-ig bezárólag hivatalomban nyújtsák be. A város szolgálatában nem álló pályázók egészségi állapotukat hatósági tisztviselői orvosi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni.

Arad, 1917. június hó 19.

Varjassy,
polgármester.

Hirdetmény

a fegyveradóra vonatkozó bejelentések tárgyában.

Fegyveradót fizet mindenki a birtokában lévő vadászatra használható lőfegyverek után, ugyancsak azon fegyverek után, melyek családtagjai, vadászcselédjei, a vadak gondozására és erdőterületek őrzésére alkalmazott cselédjei, valamint mező-, szőlő- vagy erdőgazdaságban alkalmazott csőszök, pásztorok és erdőkerülők birtokában, vagy használatban vannak.

Az, aki csak fegyveradót fizet, köteles a birtokában lévő vadászatra használható fegyvereket szám szerint s annak megjelölése mellett: vajjon egy vagy kétszövevényes-e, bejelenteni, a bejelentést lakásának pontos megjelölése mellett sajátkezűleg aláírni és az 1917. évi június hónapban ama községi előjárásnál, vagy városi adóhivatalnál benyújtani, ahol az adóköteles állandó lakását tartja.

Ha valaki évkörsben kívánja a vadászat gyakorlását megkezdeni, vagy eddig élvezett vadászati adómentessége megszűnik, a bejelentést azonnal megtenni kötelez.

Az 1883. évi XXIII. t.-c. 6. §-a értelmében a vadászati adó alól ki vannak véve az ezen szakasz a) pontjában említettek kivül:

1. a vadászterületek tulajdonosainak vagy bérlőinek szolgálatában álló vadász-cseléddek;

506—1917. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széké a város tulajdonát képező a Béla-tér 1—2. sz. (volt Mittelmann-féle gyártelep) az épületben lévő mintegy 600 □-ól konyhakertészetre alkalmas földterület bérbeadása iránt folyó évi július hó 2-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Bánatpénzzel leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1917. évi június hó 18-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

31529—1917. kh.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a 11. F. sz. német katonai kórház, mely a Teleky-utca 27—28. sz. a. lévő gör. kel. román leányiskolában volt elhelyezve, Aradról való el távozásakor ezen intézet udvarán egy ismeretlen egyéntől kikölesnőzött szekeret hagyott hátra.

Felhívom a szekér tulajdonosát, hogy tulajdonjogát hivatalomnál 1 év és 1 nap alatt igazolja, mert ellenkező esetben a szekér mint gazdátlan, nyilvános árverésen a legjobbat ígérőnek készpénzfizetés ellenében el fog adatni.

Arad, 1917. június hó 18-án.

Greén, főkapitány.

2. a vadak gondozására és vadászterületek őrzésére alkalmazott cseléddek;

3. a mező-, szőlő- és erdőgazdaságnál alkalmazott csőszök, pásztorok, erdőkerülők;

4. a hatóságilag fölesketett erdőtiszták, erdőőrök és a kir. erdő-felügyelőség személyzete.

Az, aki adóköteles fegyverét az adó alól elvonja, eltitkolja, vagy vadászatra használja, az eltitkolt, vagy adó alól elvont minden darab fegyver után 20 koronától 40 koronáig terjedhető bírságot tartozik fizetni. A befizetett bírságnak egyharmada a feljelentőt illeti.

A vadászati adójövedéki kihágások az 1883. évi XXIII. t.-c. 43. §-a értelmében torolhatnak meg.

Kelt Arad, 1917. évi június hó 15.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

14109—1917. kh.

Hirdetmény.

A beállott melegebb időszakokra való tekintettel a járványos betegségek ellen való intézkedés szempontjából, a fennálló törvényes intézkedések és kormányrendeletek alapján a közegészség és köztisztaság megővására a következőket rendelem:

1. Tilos bármilyen szemetet, söpredéket, hulladékot, gyümölcs-héjat, papírhulladékot a ház belsejéből az utcára vagy köztérre lerakni, a nyilvános csatornába bedobni, szennyvizet az utcára kiönteni. 2. Az udvarokat tisztán kell tartani. 3. Lakhelyiségek állandóan tisztán tartassanak, gyakran szellőztessenek. 4. A háztartás szenny- és lötyedék vizeknek a csapadékvizek levezetésére szolgáló csatornába való beöntése szigorúan tilos. 5. Csatornázási hálózaton kívül eső árnyékszekéket és vizelőhelyeket állandóan tisztán tartani, karbolni, mésztejjel vagy vasgálic-oldattal fertőtleníteni. 6. Sertés és baromfi ólak, baromfiketrecek naponként tisztítandók, az összegyűlt trágya legalább minden másodnap kihordandó. 7. Az udvaron lévő nyílt folyókákat naponta felseperni és fertőtleníteni kell. 8. Csontokat, rongyokat, beleket és bőrokat, nemkülönbön más bünt terjesztő anyagokat a város területén gyűjteni és raktározni tilos. 9. Nyílt kutak befödendők. Tilos kut mellett ruhát mosni. 10. A vízöblítés és klozetek öblítő készülékei állandóan jókarban és használható állapotban kell hogy legyenek. 11. Sütlők, mészárosok, hentesek, cukrászok, kávéosok és vendéglősök s általában mindazok, akik élelmi cikkek és italok eladásával és előállításával foglalkoznak, kötelesek műhelyeiket, árusító helyeiket, az azokhoz tartozó férőhelyeket, kamrákat, pincéket stb. tisztán tartani. Közfogyasztásra szánt élelmi cikkeket u. m. húst, husneműeket, tejet, tejtermékeket, cukorneműeket, sütemény és gyümölcsféléket úgy az üzletekben, mint nyilvános helyeken, valamint utcákon, tereken és placokon történő árusításnál állandóan vászonnal, tüllel vagy üveggel kell letakarni úgy, hogy szokat por és piszok, legyek stb. be ne lephessék. 12. Általában felhívom a közönség figyelmét arra, hogy egészségének megővása érdekében helyesen cselekszik, ha a házon kívül beszerzett élelmiszereket forralás, főzés, vagy sütés útján ártalmatlanokká teszi, mert ezúton a fertőző bacilusok csirái elöletnek.

Nyers ételek, romlott, vagy soká állott éledelek és éretlen gyümölcs elvezetéstől tartózkodjunk.

Kutakból származó ivóvizet ajánlatos felforralni és lehűteni.

Különösen és nyomatékosan figyelembe ajánlom a közönségnek a lakás és környezet tisztaságán kívül a testi tisztaságot, a mely már magában is fél egészség.

Figyelmeztetem végül a közönséget és az 1876. XIV. t.-c. 80. §-a, valamint az ez alapon kiadott kormányrendeletekre hivatkozással szigorú kötelességévé teszem mindenkinek, hogy a tudomására jutott fertőző betegségeket, u. m.: kolera, kiütéses tifusz, hasi tifusz, vérhas, himlő, visszaterő láz, járványos gerincagylob (nyakszirtemerevedés) vagy ezen betegségekre gyanusakat hivatalomnál, esetleg az orvosi hivatalnál vagy a kerületi tisztviselő orvossal haladéktól nélkül bejelentse.

Mindenki, aki a tudomására jutott ragályos betegnek bejelentését elmulasztja, az 1875. XIV. t.-c. 7. §-a alapján 600 koronáig terjedhető és 60 napi elzárásra átválttatható pénzbüntetéssel fog sújtatni.

Arad, 1917. június hó 17.

Greén, főkapitány.

Rézgálicz

kitűnő, elsőrendű áru, klg.-ként 18 korona árban helyt Nagyszentmiklós

2567

kapható

Horváth és Karl

cégnél, Nagyszentmiklóson.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetéséi ára 8 fillér. Vas-tagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Hirdetéseket délután 1/6 óráig veszőnk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Édes egy M.

Figyelmettem, hogy nálam van egy ezerkoronás kötvénye, kérem vegye át. Je pite. 4124

Alkalmazást keres.

Intelligens

leány, ki a háztartásban segédkezik, házi-kisasszonynak vagy nagyobb gyermek mellé, azonnali belépésre ajánlkozik, lehetőleg vidékre. Cim a kiadóban. 4126

6 középiskolát végzett

fiu a nyári hónapokra, bármily megfelelő irodalmi alkalmazást azonnal elfogad. Esetleg gyermek mellé is elmegy. Cime Tóth István, Battonya, II., Korona-ut 110. 4129

Háveit urleány

ajánlkozik uri családhoz, gyermekek mellé. Csáky Irén, Kossuth-utca 49. szám, földszint 15. 4135

Intelligens

keresztény, komoly 23 éves leány, ki gyermeknevelésről kurzust végzett. Anyahelyettesi vagy házvezetőnői állást keres. Saszió Jánosné, Szentleányfalva. 4110

Alkalmazást nyer.

Gépiró kisasszony

Alkalmazást nyer Kerpel könyvkereskedésben gépiróknak előnyben részesülnek. 4123

Egy írásváló mindent

keresek. Özv. Sariot Domokosné, Sága, Pécska-ut 1. sz. 4125

Házmasternek

kerestetik gyermektelen házaspár, az aszszonynak fizetes mellett a takarításhoz segíteni kell. Deák Ferenc-utca 24. 4133

Készségi jegyzői teendőkhöz

jártas egyén, azonnal alkalmazást nyer. Felvilágosítást ad Bedrich Lajos jegyző, Szemlak. 4095

Fűszer- és ételmege-

szület részére tanulókat keresek. Lázár Gyula, Arad. 4116

Nyomdász-tanulóknak

felvételt kérek, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy-két könyvkötő

alkalmazást nyer az Aradi Nyomda R. T. könyvkötészetében. Ki önállóan dolgozik és az aranyozáshoz is ért, előnyben részesül.

Vétel és eladás.

Egy kovásné használt

cimbalom eladó. Cim a kiadóban. 4127

20.000 drb. használt szendely

és három hónapos bernáthegyi kutyák eladó. Kossuth-u. 49. 4128

Használt

mezes kannákat, mézet és viaszt legmagasabb árban veszek. Háber Samuel, Fábos Gábor-u. 4-5. 4132

Eladó

egy nagy vég finom lenvászon. Cim a kiadóhivatalban. 4134

Korcsabefordítás.

szék, asztal, üveg, pohár stb. kántinból visszamaradt árucikkek, továbbá Szent István utca 4. számú ház eladó. Értekezni Kélemen-tér 6. I. em. aj. 17. 4131

Cigaretta hávelyek

elsőrendű minőségűek kettős és hármas számban igen nagy választékban kaphatók Deák Béla könyv- és papírkereskedésében Arad, Forray-utca. 871

Sürgősen

becsérlek és veszek aranyat a legmagasabb árban. Brandes, órász és ékszerész, József főherceg-ut 12. sz. 3951

Jékarban levő

25-30 mm. teherbíró kocsi eladó. Färber Lajos cégnél Arad. 4084

Akác vagy virágmezt

asz Färber Lajos, Arad. 4080

Nyelés cséplőkészlet,

magyar, fiatal huzatos, kapható Kovács Soma és Társánál, Arad. 4094

3 darab

tiszti nyereg eladó. Megtekinthető d. ú. 2-3 között. Petőf-utca 7., földszint 4117

Használt ólom

megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Ingatlan.

Földszintes.

modern házat a város belterületén megvételre keresek. Címeket a kiadóhivatalba kérek. 5051

Gróf Tisza István-ut 66. számú

ház, kocsma és fűszerüzlet helyiséggel, betegség miatt, könnyű feltételek mellett, eladó. Értekezni ugyanott. 4090

Üzletek.

Ópceskán.

a Fő-téren egy jólforgalmú kávéház, házzal együtt betegség miatt, szabad kézből, kedvező feltételek mellett eladó. Cim a kiadóban. 3504

Különbéle.

Élvezett

a Karolina-utcától József főherceg-uton át Kulturpalota előtt vagy Marspartii sétányon egy piros, műsejtem kötött óv. Megtároló 10 korona jutalmat kap. Karolina-utca 10. Szűcs F. Vilmosnál. 4130

Motorekés,

vagy gőzeket keresek 400-800 hold föld felszántására. Ajánlatokat Szlovák; Temesfűzket, u. p. Temesfűves címre kérek. 4113

Gyógyászat.

Hehs Vassz chinaborn.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malarikus fertőzések és minden infektív eredő meg-betegedés ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 4- kor. Hehs gyógyszerár, Fűdesgyógyszerár. 12 366-1917.

Ujabb felhívás az adózó közönséghez.

Ismételve felhívtnak mindazok, kik a III. és IV. oszt. kereseti és haddij adóra vonatkozó vallomásukat a már közzétett határidőben be nem adták, hogy ezt a vallomásukat 8 nap alatt annyival inkább adják be, mivel ellenkező esetben adójuk a törvényben meghatározott súlyos következmények terhe alatt — hivatalból fog megállapíthatni. Kelt Arad, 1917. június 18-án.

A városi adóhivatal.

Magyar Királyi Államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1917. év június hó 1-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsv. reg. (csak katonáknak) 8:01

Személyvonat délelőtt . . . 11:18

Személyvonat este 8:43

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsv. d. u. (csak katonáknak) 1:25

Személyvonat este 8:20

Személyvonat reggel 5:45

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10

Személyvonat reggel 7:50

Személyvonat este 9:30

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 7:18

Személyvonat délután 4:46

Személyvonat reggel 6:58

979-1917. kh.

Hirdetmény.

Több előfordult vészetségi eset következtében elrendelem, hogy Aradváros területén lévő összes kutyák folyó évi május hó 6-tól számított 90 napig állandóan

Meghívó

az Aradi nyomda részvénytársaság XXIII. rendes évi közgyűlésére, mely Aradon, 1917. év június hó 30-án d. u. 5 órakor a társaság hivatalos helyiségében (József főherceg-ut 22.) lesz megtartva. Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az elmúlt üzletévről. 2. Az 1916. évi mérleg, nyereség- és veszteség-számla megállapítása. 3. A nyereség felhasználására vonatkozó határozathozatal. 4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmontvény megadása. 5. Egy igazgatósági tag választása. 6. Esetleges indítványok. Az igazgatóság.

6689-1917. bjh. szám.

Hirdetmény.

Az aratási idő beálltával közbiztonsági és közrendi tekintetből közhírre teszem, hogy: szénát, vagy gabonaneműeket éjjel a földesről csupán a közeli tanyákra szabad nordan.

Dinnye vagy kukorica földek őrzése csíjából készült kunyhók közelében lábas jószágot, vagy majorságot tartani nem szabad. Erő vagy learatott gabona közelében tüzet rakni tilos. Szalmás gabonák nyomtatás végett a város területére való behordása meg nem engedtetik. A szűrés helyeken összehordott gabonaneműek sikként hejyezendők el, hogy az asztal végék között legalább 6 m. üres hely legyen. A cséplőgépek tulajdonosa a gép működése színhelyén tűzbiztonság okáért egy fecskendőt készletben tartani köteles.

Gőzerő által (lokomobil), vagy annak megfelelő villamos erő által hajtott cséplőgépek üzeménél egy kifogástalanul zároló horgonytádogból vagy keményfából készült mentőszekrényt felszerelve köteles tartani. Amennyiben mentőszekrény vagy kötszerdoboz már volna készletben a géptulajdonos új készlet beszerzésére nem köteles.

Kézi erővel hajtott cséplőgépek tulajdonosai ilyen mentőszekrények tartására nem kötelesek. A mentőszekrény, illetőleg a kötszerek kellő módon való használhatása céljából megköveteltük azonban, hogy a cséplőgépeknél alkalmazottak közül legalább is 2, illetőleg a fentebb említetteknek egy egyén még pedig első sorban a gépész az első segély nyújtásában kellő jártassággal bírjon.

A cséplőgépénél, valamint az asztalok között dohányozni tilos. A géptulajdonos a cséplőgépénél alkalmazott etetőket, fűtőt, a gépet álló kévevágókat, kéveadogatókat, ugyancsak a szecskaavágó-gépeknél alkalmazott etetőt köteles az országos gazdasági munkás-cselekedésgyűlés pénztárnál baleset esetére biztosítani. Ha a géptulajdonos ezen kötelezettségének nem tesz eleget, a mulasztásból eredő teljes kárért az etetőnek, fűtőnek, kéveadogatóknak, illetőleg jogutódainak, akkor is felelős, ha a munkaközben bekövetkezett baleset körül őt különben semmiféle gondatlanság sem terheli. A cséplőgépeket csak képzett gépészek, fűtők kezelhetik.

Erzsébet, Sága és Gáj kölvárosokban, végül Pöltura városrészében a takarmány boglyákban, vagy kaszálban csak akkor tartható, ha a boglya vagy a kaszál és az ezt környező épületek közti legkevesebb húsz méter üres tér marad több boglya vagy kaszál pedig csak akkor helyezhető el, ha azok között 20 méter üres tér marad.

Arad, 1917. évi június hó 11-én.

Greén, főkapitány.